

T.C.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MAHALLEYE DÖNÜŞEN KIRSAL ALANLARIN
TARIMSAL ÜRETİM YAPISINDAKİ
DEĞİŞİKLİKLER:
KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ**

RIDVAN GÜLTEKİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

KAHRAMANMARAŞ 2019

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MAHALLEYE DÖNÜŞEN KIRSAL ALANLARIN
TARIMSAL ÜRETİM YAPISINDAKİ
DEĞİŞİKLİKLER:
KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ

RİDVAN GÜLTEKİN

BU TEZ,
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALINDA
YÜKSEK LİSANS
DERECESİ İÇİN HAZIRLANMIŞTIR.

KAHRAMANMARAŞ 2019

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Rıdvan GÜLTEKİN tarafından hazırlanan "**Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanların Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklikler: Kahramanmaraş İli Örneği**" adlı bu tez, jürimiz tarafından 14/11/2019 tarihinde oy birliği ile Tarım Ekonomisi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Emine İKİKAT TÜMER (DANIŞMAN)

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı,

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Cuma AKBAY (ÜYE)

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı,

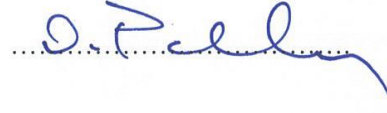
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuz PARLAKAY (ÜYE)

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı,

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Mustafa YAZICI

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, alıntı yapılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Rıdvan GÜLTEKİN

Bu çalışma KSÜ Bilimsel Araştırma Birimi (BAP Proje No: 2017/4-14 YLS) tarafından desteklenmiştir.

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

MAHALLEYE DÖNÜŞEN KIRSAL ALANLARIN TARIMSAL ÜRETİM YAPISINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER: KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ

RIDVAN GÜLTEKİN

ÖZET

Ülkelerin sosyal ve ekonomik anlamda ilerlemesi bakımından kurum ve kuruluşların yüklendiği belli başlı vazifeler vardır. Mahalli yönetimler kapsamında belediyeler, gelişme ve kalkınma ile ilgili hizmetleri vatandaşlarına ulaştırmakta önemli bir yere sahiptir. 6360 Sayılı Yasa sonrası köy tüzel kişilikleri yanında birçok belde belediyeleri kaldırılmış ve mahalle olarak bağlı oldukları ilçenin belediyesine dâhil edilmiştir.

Bu çalışmada Kahramanmaraş ilinde 6360 Sayılı Yasa ile mahalleye dönüşen köylerin tarımsal yapısındaki değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya ait veriler, Kahramanmaraş ilinin kırsal alanlarında oransal örnekleme yöntemiyle belirlenen 128 üretici ile yapılan anketlerden elde edilmiştir. Elde edilen veriler parametrik ve parametrik olmayan testler ayrıca çoklu regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Kırsal alanlarda bulunan mahallelerin %68'inin imara açıldığı tespit edilmiştir. Tarım arazileri imara açılan üreticilerin %45.6'sının arazilerinin imara açılmasından memnun olmadığı belirlenmiştir. 6360 Sayılı Yasanın mahallelere getireceği avantaj, şehir imkânları ve belediye hizmetlerinin artacağı düşüncesidir. Dezavantaj olarak tarımsal üretim sorunlarının artacağı, şehirleşmenin kırsal kesime zarar vereceği, vergilerin kira ve satış ücretlerinin artacağı düşünülmektedir. Üreticilerin tarımsal değişikliklerden memnun olma düzeyi ile tarımsal tecrübeleri, arazi varlığı, arazilerinin parça sayısı ve tarımsal eğitim seminerlerinin etkileri çoklu regresyon modeli ile açıklanmıştır. Kırsal alanlar mahalleye dönüşükten sonra tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile üreticilerin tarımsal tecrübeleri ve arazi varlığıyla ters yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazilerinin parça sayısının azalması ve tarımsal eğitim seminerlerinin artması arasında doğrusal bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, büyükşehir belediyesi, mahalle, köy, kırsal alan, kırsal yerleşke, köy-kent ayrımı.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Aralık/2019

Danışman: Doç. Dr. Emine İKİKAT TÜMER

Sayfa sayısı: 62

CHANGES IN AGRICULTURAL PRODUCTION STRUCTURE OF RURAL AREAS TURNING INTO NEIGHBORHOODS: THE CASE OF KAHRAMANMARAŞ PROVINCE

RIDVAN GÜLTEKİN

ABSTRACT

In terms of the social and economic progress of countries, there are certain duties that institutions and organizations undertake. Within the scope of local administrations, municipalities have an important place in providing development and development-related services to their citizens. After the law no. 6360, many village municipalities as well as village legal entities were abolished and included in the municipality of the district to which they belong.

In this study, it was aimed to determine the changes in the agricultural structure of the villages that were transformed into neighborhoods with the law numbered 6360 in Kahramanmaraş province. The data of the study were obtained from the surveys conducted with 128 producers determined by proportional sampling method in rural areas of Kahramanmaraş province. The data obtained were evaluated by parametric and nonparametric tests and multiple regression analysis. It was determined that 68% of the neighborhoods in rural areas were opened for reconstruction. It has been determined that 45.6% of the producers whose agricultural lands have been reconstructed are not satisfied with their lands. The advantage of Law No. 6360 to the neighborhoods is the idea that city facilities and municipal services will increase. The disadvantage is that agricultural production problems will increase, urbanization will harm the rural areas and taxes, rent and sales fees will increase. The level of satisfaction of producers with agricultural changes and their agricultural experiences, land existence, number of parts of their land and the effects of agricultural training seminars were explained by a multiple regression model. It was determined that the level of being satisfied with the changes in the agricultural production structure after the rural areas were transformed into neighborhoods and there was an inverse relationship with the agricultural experiences of the producers and the existence of land. It was found that there is a linear relationship between the level of satisfaction with the changes in agricultural production structure and the decrease in the number of parts of the land and the increase in agricultural training seminars.

Key Words: Law Number 6360, metropolitan municipality, neighborhood, village, rural area, countryside, village-city separation.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Institute of Science

Department of Agricultural Economics, June/2019

Advisor: Assoc. Dr. Emine İKİKAT TÜMER

Number of pages: 62

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince bilgi ve birikimlerinden yararlandığım, araştırmamın her aşamasında bilimsel desteğinin yanı sıra anlayış ve sabrını esirgemeyen, birçok fedakârlıklardan kaçınmayan, kendisiyle çalışmaktan onur duyduğum tez danışmanım Doç. Dr. Emine İKİKAT TÜMER' e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Üniversite eğitimim döneminde mesleki bilgi ve birikimlerini her defasında paylaşan ve yol gösterici olan, yüksek lisans tez savunmam esnasında hayatımla ilgili almam gereken kararlarda yapmam gerekenleri yeniden hatırlamama katkı sağlayan, Tarım Ekonomisi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Cuma AKBAY' a sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tezime yapmış olduğu katkılardan dolayı jüri üyesi Sayın Doç. Dr. Oğuz PARLAKAY' a teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmam için maddi destek sağlayan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi Başkanlığı'na (BAP) (Proje No: 2017/4-14 YLS) teşekkürlerimi sunarım.

Maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen her koşulda yanımda olan çok değerli aileme ve dostlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Aralık 2019

Kahramanmaraş

Rıdvan GÜLTEKİN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ÇİZELGE DİZİNİ.....	vi
RESİM DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ	5
2.1. Teorik Çerçeve	5
2.1.1. 6360 Sayılı Kanun.....	5
2.1.2. 6360 Sayılı Kanun İle İlgili Literatürler	6
2.2. Analitik Çerçeve.....	10
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	13
3.1. Materyal	13
3.2. Yöntem	13
3.3. Örnekleme yöntemi	13
3.4. Analiz yöntemleri.....	14
3.4.1. Likert ölçeği	14
3.4.2. t Testi	15
3.4.3. Varyans Analizi (Anova)	16
3.4.4. Ki Kare Testi.....	17
3.4.5. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	17
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	20

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler.....	20
4.2. Üreticilerin Tarımsal Faaliyetlerine İlişkin Veriler.....	21
4.3. Kırsal Alanlardaki Arazi ile İlgili Bilgiler	26
4.4. Kırsal Alanların İmar Bilgileri	27
4.5. Kırsal Alanların Mahalleye Dönmesiyle İlgili Bilgiler.....	30
4.6. İstatistiksel analizler.....	38
4.6.1. Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeyine ile Çeşitli Faktörlerin Karşılaştırılması	38
4.6.2. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyi ile Çeşitli Faktörlerin Karşılaştırılması	40
4.6.3. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyi ile Mahalle Gelir Düzeyinin Karşılaştırılması	41
4.6.4. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyi ile Arazilerin İmara Açılmasını Doğru Bulma Durumunun Karşılaştırılması.....	42
4.6.5. 6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu İle Mahalle Kavramı Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumunun Karşılaştırılması.....	43
4.6.6. Kırsal Alanlar Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeylerine Çeşitli Faktörlerin Etkileri	44
4.6.7. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyine Çeşitli Faktörlerin Etkilerinin Açıklanması	47
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	50
KAYNAKLAR.....	56
ÖZGEÇMİŞ	62

ÇİZELGE DİZİNİ

Çizelge 1. Üreticilerin Sosyo-demografik özellikleri	20
Çizelge 2. Üreticilerin Sosyo-demografik özellikleri	21
Çizelge 3. Üreticilerin Tarımsal Faaliyet Özellikleri	22
Çizelge 4. Üreticilerin Toprak Bilgileri	23
Çizelge 5. Üreticilerin Tarımsal Üretim Desteklerinden Faydalanma Durumları	23
Çizelge 6. Üreticilerin Tarım Sigortası ve Desteklerden Faydalanmama Nedenleri	24
Çizelge 7. Tarımsal Destekler ve Değişiklikler.....	24
Çizelge 8. Üreticilerin Hayvan Varlığı	25
Çizelge 9. Tarımsal Üretime Katkı ve Katkı Sağlayabileceği Alanlar.....	25
Çizelge 10. Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanlarda Tarla Fiyatları (TL/da).....	26
Çizelge 11. Arazi Genişliği, Parçalılık Durumu ve Arazi Bedelleri	26
Çizelge 12. Son Beş Yılda Satılan Arazilerin Alanı ve Fiyatı	26
Çizelge 13. Arazi ve Parsellerin Alım Satım Bedelleri.....	27
Çizelge 14. Parselin Özellikleri.....	27
Çizelge 15. Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanların İmar Bilgileri.....	28
Çizelge 16. İmara Açılan Arazilerin Tarımsal Üretime Etkisi.....	29
Çizelge 17. Arazilerin Miktarındaki Azalma ve Nedenleri.....	29
Çizelge 18. Arazilerin İmara Açılmasından Sonraki Fiyat ve Kirasındaki Değişim	30
Çizelge 19. Köy ve Mahalle Kavramları.....	31
Çizelge 20. Mahallelere Yapılan Belediye Hizmetleri.....	32
Çizelge 21. Mahalleye Dönen Kırsal Alanlarda Tarımın Geleceği	33
Çizelge 22. Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Getireceği Avantajlar	33
Çizelge 23. Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Getireceği Dezavantajlar.....	34
Çizelge 24. Kırsal Alanlarda Mahalle Olduktan Sonraki Değişiklikler.....	35

Çizelge 25. Büyükşehir Olduktan Sonra Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Hizmetleri.....	36
Çizelge 26. Kırsal Alanlar Mahalle Olduktan Sonra Ortak Kullanım Yerlerine İlişkin Bilgiler	26
Çizelge 27. Kırsal Alanlar Mahalle Olduktan Sonra Ortak Kullanım Yerlerinin İkamet Adreslerine Uzaklık Değerlerindeki Değişiklikler.....	27
Çizelge 28. Kırsal Alanlardaki İmkânlar.....	30
Çizelge 29. Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeyine göre Bazı Faktörlerin Karşılaştırılması İçin Yapılan t Testi Sonuçları	40
Çizelge 30. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyini Çeşitli Faktörlerle Değerlendirmek Üzere Yapılan t Testi Sonuçları	41
Çizelge 31. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyini Mahalle Gelir Düzeyine Göre Farklılığı Belirlemek Üzere Yapılan F Testi Sonuçları	42
Çizelge 32. Tukey Testine Göre Farklı Grupların Tespiti	41
Çizelge 33. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyinin Arazilerin İmara Açılmasını Doğru Bulma Durumuna Göre Farklılığı Belirlemek Üzere Yapılan F Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 34. Tukey Testine Göre Farklı Grupların Tespiti	43
Çizelge 35. 6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu İle Mahalle Kavramı Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları	44
Çizelge 36. Kırsal Alanlar Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Analizi (Çoklu Regresyon Modeli).....	47
Çizelge 37. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeylerine Faktörlerin Etkileri (Çoklu Regresyon Modeli).....	49

RESİM DİZİNİ

Resim 1. Büyükşehir Belediye Haritası.....5

1. GİRİŞ

Ülkelerin sosyal ve ekonomik anlamda ilerlemesi bakımından kurum ve kuruluşların yüklendiği belli başlı vazifeler vardır (Ayyıldız, 2016). Türkiye’de kentsel ve kırsal bölgelere ulaştırılacak hizmetlere idaresi bağlı yönetim arayışları Cumhuriyetin ilanından beri sürmektedir (Anonim, 2014). Özellikle kentsel nüfustaki yükselişler, kırsal alandan kente göç arayışlarını zorunlu hale getirmiştir. Mahalli yönetimler ve özelde belediyeler, gelişme ve kalkınma ile ilgili hizmetleri vatandaşlarına ulaştırmakta başrol oynamaktadır. Belediye hizmetleri kapsamında çevre ve imarla alakalı düzenlemeler, zabıta, itfaiye, çöp, içme suları, kanalizasyon hizmetleri, su ve atık su arıtma, daha kaliteli yaşam alanının geliştirilmesi gibi yükümlükler bulunmaktadır (Ayyıldız, 2016; Durgun, 2018).

1982 Anayasasının 127. Maddesi gereğince il, belediye ve köylere tüzel kişilik tahsis edilmiştir. Bu yasayla geniş yerleşim alanları, özel idare şekillerinin meydana gelmesine ortam hazırlamıştır. Büyükşehir belediyeleri için yapılan ilk düzeltme 1984 yılında aktifleşen 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu kapsamında uygulanmıştır. Bu kanunla birlikte İzmir, İstanbul ve Ankara illeri büyükşehirlere dönüştürülmüştür. Sonraki senelerde Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Kayseri, Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Mersin, Kocaeli, Samsun ve Adapazarı büyükşehir olmaya hak kazanmış ve büyükşehir sayısı 16’ya yükseltilmiştir (Durgun, 2018; Kalkan, 2018; Tekçe, 2018).

1580 Sayılı Belediye Kanunu büyükşehirlerin sınırlarının çizilmesinde, kentte yaşam ve hizmet kalitesi faktörlerini dikkate almıştır. Fakat 5216 Sayılı Büyükşehir Kanunu coğrafi ölçüm ve nüfus şartına göre büyükşehirlerin sınırları ve görev alanlarını belirlemiştir. 5216 sayılı yasa “pergel” ismiyle bir yöntem getirmiş ve illerdeki valilik binaları merkez kabul edilerek nüfusu bir milyona kadar olan illerde yarıçap 20 km, 1-2 milyon arasındaki illerde 30 km ve 2 milyondan fazla olan illerde ise 50 km yarıçap sınırı, büyükşehir belediye hudutları olarak düzenlenmiştir. Ayrıca İstanbul ve Kocaeli’nde büyükşehir belediye sınırları il idari sınırı olarak kabul edilmiştir (Anonim, 2014; Zengin, 2014). Bu yasa ile aslında büyükşehir sınırlarının giderek il mülki sınırlarını da içine alacak şekilde yapılanmasının temelleri de atılmıştır. Bir yandan büyük yerleşim yerlerine ilişkin gelecekte daha iyi imar planı oluşturmasına imkân sağlanmışken öte yandan bu yerleşim yerlerine bağlı kırsal yerleşim birimlerinin ve tarımsal üretim merkezlerinin etkilenmeye başladığı söylenebilir.

2004 yılında İstanbul ve Kocaeli’nde başlatılan, 2012 yılında kabulü gerçekleşen ve 2014 seçimleri sonrası aktifleşen 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile Türkiye’nin belirli yerlerini içine alarak uygulamaya geçilmiştir. Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van kentleri büyükşehirlere dönüştürülmüştür. Bu illerle birlikte Türkiye’deki büyükşehir sayısı 30’a ulaşmış (2013 yılında 6447 sayılı yasayla Ordu dâhil) köy ve belde idarelerinde kökten dönüşümler yaşanmıştır. Toplamda 16.561 köy mahalle statüsü kazanarak tüzel kişilikleri kaldırılmıştır (Anonim, 2017; Tekçe, 2018).

6360 sayılı yasa sonrası köy tüzel kişilikleri yanında birçok belde belediyeleri kalkmış ve belediyelere bağlı mahallelere dönüştürülmüştür. Beldelere ait taşınır ve taşınmazlar büyükşehir belediyesi hudutlarında ilçe belediyelerine nakledilmiştir. Bundan dolayı belediye hizmetlerinin mahallere ulaştırılma endişesi ve ne zaman uygulanacağı düşüncesi de oluşmaktadır.

Türkiye’de coğrafi şartlardan dolayı kırsal ve kentsel yerleşim alanları arasındaki uzaklık bir hayli fazladır. Büyükşehir Yasasının işlediği illerin geneli (İstanbul ve Kocaeli illeri hariç olmak üzere) yerleşimi bakımından düzensiz yapıdadır. Belediyelerce götürülecek hizmetlerin kırsala yetiştirilmesinde tedirginlik yaşanmaktadır. Büyükşehir Yasası’nda itfaiye, su ve kanalizasyon hizmetlerinin büyükşehir belediyeleri aracılığıyla yürütülmesinden dolayı teknik olarak yetersiz kalacağı düşünülmektedir (Ayyıldız, 2016; Kalkan, 2018; Tekçe, 2018).

Kocaeli ve İstanbul’da tüm nüfusun geniş bir bölümüne kent nüfusu hâkimdir. 2012 yılı rakamlarında kentsel nüfus oranı İstanbul’da %98.9, Kocaeli’nde ise %93.4’lük bir payla yüksek potansiyele sahiptir. Ancak 2012 yılı sonrası büyükşehir statüsüne geçen illerde kentsel nüfus kadar kırsal nüfus da vardır (Anonim, 2017; Tekçe, 2018). Özellikle 30 Mart 2014 sonrası Türkiye’de kırsal bölgelerde köy tüzel kişiliğinin kalkması, mahallelere ulaştırılacak hizmetlerin ilçe ve büyükşehir belediyelerince aktarılacağı, köylerde halka açık alanların mülkiyetinin el değiştirmesi gibi yeni ve farklı uygulamalar gündemde olmuştur (Gün, 2014). Bu uygulamaların hangi sonuçları ortaya çıkaracağıın bilinmesi sistemli kırsal kalkınmada büyük önem arz etmektedir (Keleş, 2017).

Kırsal alanların mahalle statüsüne dönüştürülmesinin tarım sektörüne etkileri (Ayyıldız, 2016), Büyükşehir Yasası ile kentlerin büyümesiyle ortaya çıkan sorunları (Çelikyay, 2014), Büyükşehir Yasasının kırsal alana etkileri (Çay vd., 2014), kırsal alanda

belediyeçiliğın ve il mülki sınırı uygulamasının avantajları ve dezavantajları (Kızılboğa ve Alıcı, 2013), kırsal çevre sorunları ile çevre hukuku etik yaklaşımı (Mahmutoğlu, 2009), 6360 sayılı büyükşehir yasasındaki yapılanmayı ve değişiklikleri dikkate alarak yasanın Malatya ilindeki etkisi (Özbey, 2016), köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ile ortaya çıkan yeni durum ve olası etkileri (Sağirekmekmekçi, 2015) daha önce yapılan araştırma konularına ana tema olmuştur. Ancak 6360 sayılı kanun kapsamında büyükşehirdeki kırsal alanların mahalleye dönmesi sonucunda bu mahallelerde meydana gelen değişimin kırsal alana ve tarımsal üretime etkileri hakkında çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerinde 6360 sayılı yasa ile mahalleye dönüşen köylerin tarımsal yapısındaki değişikliklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca;

- Üreticilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin araştırılması,
- Kırsal alanlarda imar uygulamalarının tarımsal etkileri,
- Arazilerin mahalleye dönüşüm sonrası kullanım şekilleri,
- Üreticilerin tarımsal faaliyetlerinin araştırılması,
- Şehirleşmenin kırsal alana etkileri,
- Mahalleye dönen kırsal alanlarda tarımın geleceği,
- Mahallelere ulaştırılan belediye hizmetlerindeki değişikliklerin belirlenmesi de hedeflenmiştir.

Bunların yanı sıra araştırmanın amacı doğrultusunda kurulan hipotezler;

- Köyler mahalle olduktan sonra Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi hizmetlerinden alt yapı, ulaşım, çevre düzenlemesi gibi çalışmaların yeterliliği düşüktür.
- Belediye hizmetlerinden okul, hastane, sağlık ocağı, sosyal tesisler, imar çalışmalarından memnun olma düzeyi yeterli düzeyde değildir.
- Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra imara açılan alanlarda yapılan inşaatlar tarımsal sulamaya ve hayvancılık işletmelerine engel teşkil etmektedir.

- Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyinin arttığı alanlarda mahalle gelir düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

- 6360 sayılı büyükşehir yasasını hakkında bilgi sahibi olanların mahalle kavramını da açıklayabilmektedir.

- Kırsal alanlar mahalle olduktan sonra konaklama, iş yatırım kurma imkânı, arazi kamulaştırmaları, mülkün alım satım kolaylığı kırsal alanın gelişim düzeyini yükseltmektedir.

- Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra inşaatların artışı, şehirleşme tarımsal üretimi olumsuz şekilde etkilemektedir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. Teorik Çerçeve

2.1.1. 6360 Sayılı Kanun

2011 yılı seçim döneminde temeli tasarlanan 6360 sayılı kanun, 6 Aralık 2012 yılında kabul görüp 28489 numaralı resmi gazetede halka ‘Büyükşehir Yasası’ olarak sunulmuştur. 2014 yılı seçimleriyle aktif hale gelen bu yasa içeriğinde on üç büyükşehir belediyesi ve yirmi altı ilçeyi kapsayan kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişikliği içermektedir. On üç büyükşehir belediyesi içinde Kahramanmaraş ili de yer almaktadır. Bu yasanın kamu yönetimi, istikrarı ve reformu geliştirici ve etkin kullanımını destekleyici ilkeleri olduğu ve değişimin çağa ayak uydurmanın getirdiği bir sonuç olduğu vurgulanmıştır. Temelde 37 maddeden oluşan kanunun, ayrıca 2 geçici maddesi bulunmaktadır. Bu maddelerin bir kaçı 2012 yılı, diğer bölümleri ise 2014 yılında uygulamaya girmiştir (Nacak, 2015).

Resim 1. Büyükşehir Belediye Haritası (Çelikyay, 2014)

6360 sayılı kanun sonrasında büyükşehir olan kentlerin 2012 yılı açık mavi renkte resimde gösterilmektedir. Büyükşehir belediyesi; il merkezi birden fazla belediyeye bölünen ve bu belediyeler arasında düzeni sağlayan, kanunla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren yetki sahibi tüzel kişiliklerdir. 6360 sayılı kanunun getirdiği büyükşehir belediyesi tanımlamasında değişiklik açıkça gözlemlenmektedir. Sanayi, tarım ve hizmet sektörüyle orta büyüklükte olan kentler büyükşehir belediyesi statüsüne geçmiştir. Yeni bir değişimin

ardından herhangi bir hizmet eksikliği yaşanmaması için valiler koordinasyonu sağlamak üzere 6 ay zarfında görevlendirilmiştir (Zengin, 2014).

Büyükşehir yasasıyla gelen merkezde iki ilçe sınıflandırması Kahramanmaraş Onikişubat ve Dulkadiroğlu belediye olduğu gibi diğer illerde de aynı durum yaşanmıştır (Karaaslan, 2013). Bahsi geçen 6360 sayılı yasa sonrası büyükşehirlerde ise belediyelerin %52'si tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Büyükşehir sınırlarında yer alan köylerin hepsi mahalleye, dışında kalan yerlerde nüfusu 2000'den az olan belde belediyeleri ise köylere dönüştürülmüştür (Günel vd. 2014). Yenilenen büyükşehir belediye kanunuyla sınırlar genişlemiş olup, görev ve sorumluluklar artmıştır. Belediyelerin ve il özel idarelerin kalkması genel bütçe vergi gelirlerinden payı %5'ten %6'ya çıkmıştır (TBB, 2014).

Örgütlenmedeki değişiklikler kır kent farklılığını ortadan kaldırmaya doğru yol alarak köydeki nüfusu %22.7'den %8.2'ye düşürmüştür. Aynı zamanda kentsel nüfusta %77.3'ten %91.8'e yükselmiştir. Belediye sınırlarındaki değişim oranlara yansımıştır. Bunların sonucunda şehirden çok uzak mesafelerde yer alan yerleşim alanları kentsel bir kimlik kazanmıştır (Çalıştay, 2015).

2.1.2. 6360 Sayılı Kanun İle İlgili Literatürler

Çiftçi ve Tomar (2013), Türkiye İstatistik Kurumu ve Tarım ve Orman Bakanlığından elde ettikleri ikincil verilerle 6360 sayılı büyükşehir belediye yasasının çıkış sürecinden sonra İzmir'in kırsal alanlarında yaşayan vatandaşların nasıl etkilendikleri araştırarak hukuki, siyasal ve teknik açıdan değerlendirmeler yapmışlardır. Yasa ile köyler için yapılacak hizmetler kentlerden dolayı geri planda kalacak ve kent kır ayrımı ortadan kalkarak hizmet alanlarının yoğunluğu orman ve tarım arazileri, meralardan oluşacağını vurgulamışlardır.

Gözler (2013), çalışmasında 12 Kasım 2012 tarih ve 6360 sayılı kanunda yirmi dokuz ilin büyükşehir belediyesine dönüşmesinin anayasa kapsamında değerlendirmesini yapmıştır. Araştırmanın verilerini tüzel düzenlemeler (kanunlar, tüzükler ve yönetmelikler) ile konuyla ilgili bilimsel araştırmalardan oluşturulmuştur. Sonuçta anayasada mahalle yönetimi il özel idaresi, belediye ve köyler aynı sınırlar içinde olduğundan dolayı bunun dışında bir mahalle yönetim reformu uygulanmak isteniyorsa, başta anayasa düzenlemesi yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Çay vd. (2014), çalışmalarında 6360 sayılı büyük şehir yasasının kırsal alana etkileri ve imar uygulamasını incelemişlerdir. Araştırmanın verileri tüzel düzenlemeler (kanunlar, tüzükler ve yönetmelikler) ile konuyla ilgili yapılan bilimsel araştırmalardan elde etmişlerdir. Kırsalda arazilerin yapılandırılmasından görevli Toprak Koruma ve Arazi kullanımı, Mera, Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı, Köy Yerleşim Alanı kanunları gibi mevzuatların toplanarak aynı çerçevede “Kırsal Gelişim Kanunu” çıkartılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Çelikyay (2014), çalışmasında kentlerin büyümesiyle meydana gelen sorunların 6360 sayılı yasa ile çözüm yollarına ulaşabileceğini ifade ederek bu yasanın gerekçesi, yasanın beraberinde getirdiği yönetim sistemindeki değişiklikler, yasa hakkında öngörülen görüşler ve temel değişimler doğrultusunda belirlenen sorulara yanıt aramıştır. Çalışmanın sonucunda, İl Özel İdareleri kaldırılarak yükümlülüklerinin tek elden sağlanacak olmasının hizmet etkinliği, verimlilik ve kaynak sarfiyatı yönünden basamak olduğunun, büyükşehir hudutlarına katılan köyler büyükşehir planlanması ve düzenlenmesinin etkili olacağını ve ülke nüfusunun hemen hemen %77'sinin ve yüzölçümünün %51'inin bu yasa ile idare edilebileceğine ulaşmıştır.

Genç (2014), çalışmasında büyükşehir belediyesi olan Aydın ilini yasayla birlikte gelen yenilenme temel hatlarıyla ele ve değerlendirmeler yapmıştır. Ulusal literatür, alanda inceleme, birincil ve ikincil veriler ile raporlar tespit ve analizler için kullanmıştır. Sonuç olarak büyükşehir hakkı kazanmak ilin kamu yatırımlarından fazla paya sahip olmasını ve harcanacak yatırım kaynaklarını arttıracaklarını ifade etmiştir.

Koç (2014), çalışmasında 13 büyükşehir belediyesi ve 26 ilçe kurulumu ile ilgili Kahramanmaraş ilinin de büyükşehir statüsüne geçtiğini belirterek Kahramanmaraş'ın sosyo-ekonomik ve coğrafi yapısı ile büyükşehir kanunun oluşturduğu model arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bu bağlamda Mülakat Tekniğini kullanarak Kahramanmaraş ilinin her yöresinden seçilen 9 il genel meclis üyesi, 3 belediye meclis üyesi, 3 belediye başkanı, 3 belde belediye başkanı, 4 mahalle muhtarı, 6 köy muhtarı ve 6 sivil toplum kuruluş temsilcileri ile mülakat yapmıştır. Çalışmanın sonucunda, 6360 sayılı büyükşehir yasasının hedeflediği amaçlara ulaşabilmesi için Kahramanmaraş ilinde yerel yönetim temsilcilerinin, demokrasi kültürünün ve katılım işleyişlerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Sağirekmekçi (2015), çalışmasında 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile ortaya çıkan değişiklikler incelenmiş olup köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ile ortaya çıkan yeni durum ve olası etkileri üzerinde durmuştur. Ayrıca bu durumun Hatay'ın mahalleye dönüşen köylerinde ne boyutta etkili olduğu, bu köylerde meydana gelen değişimler ve yasa ile ne amaçlanmaya çalışıldığını araştırmıştır. Mahalleye dönüşen köylerde görevli 151 muhtarla anket çalışması yapmıştır. Elde edilen veriler SPSS(Statistical Package for Social Science 15.0) programında frekans analizi uygulamış ve yorumlamıştır. Sonuç olarak köylerin mahalleye dönüştürülmesinden sonra, herhangi bir mahallede olması gereken imkânların henüz görülemediğini belirtmiştir.

Yıldırım vd. (2015), çalışmalarında 6360 sayılı büyükşehir belediye yasasının içinde etkin olan büyükşehir belediye yapısının analizini yapmışlardır. Araştırma verilerini literatür taraması sonucu sağlamışlardır. Köylerin tüzel kişiliğinin olması, yerleşim bölgelerinde yapılacak olan faaliyetlere kişilerin direk dâhil olmasına fırsat sağladığını belirtmişlerdir. Fakat köylerin mahallelere dönmesinin, yapılacak olan faaliyetlere kişilerin doğrudan katılımını zorlaştırıcı bir etki oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Ayyıldız vd. (2016), çalışmalarında Türkiye'de yeni büyükşehir yasası ile idari yapılanma sürecine girmiş ve il özel idareleri kaldırılarak 30 ilde 16561 köy tüzel kişiliği mahalleye dönüştürülmesinin kırsal kesim ve tarım sektörüne olan etkilerini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmada Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen bir projenin saha çalışmaları ve Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden faydalanmışlardır. Kırsal çevrede ana hizmetlerin belediyeler aracılığıyla karşılanacak olması kırsalda yaşayan halkın daha kaliteli hizmete sahip olacağını ifade etmişlerdir.

Özbey (2016), çalışmasında 6360 sayılı büyükşehir yasasındaki yapılanmayı ve değişiklikleri dikkate alarak yasanın Malatya ilindeki etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. 6360 sayılı yasanın ve Malatya ilinde hedeflerin ne kadarının sağlandığı yönünde belediyelere yönetilen sorular ile ayrıca Malatya Su ve Kanalizasyon İdaresi' nin yapısı ve çalışmalarını araştırarak Malatya kentine etkilerini incelemiştir. Son çıkarılan yasa ile belediye, il özel idareleri ve köylerden çıkan üçlü yerel idare işleyişinden, yalnızca belediyenin faal olabildiği yönetim işleyişine geçiş yapıldığını ifade etmiştir. Malatya ilinde verimlilik sağlanması açısından çok sayıda hizmet ve yatırımların Büyükşehir Belediyesi ve Malatya Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından sağlanacağını ifade etmiştir.

Kut Grgn ve Yrr (2017), araştırmalarında 6360 sayılı yasanın kırsalda etkisini ve tüm il hudutlarındaki alanların hangi tarzda yakınlaşabileceğini münazara etmeyi planlamışlardır. Araştırma verilerini 6360 Sayılı Kanun ve literatürlerden elde etmişlerdir. Mahallelerde yaşayanların iş ve yaşam standartları arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Sürecin doğal kaynak ve geleneklere zarar vermemesi gerekliliğini gözlemlemişlerdir.

Aydın (2018), çalışmasında 6360 sayılı yasanın köylü ve şehirli açışından, ayrıca mahalle yapısı ve idare biçimi değerlendirilmesini amaçlamıştır. Veri kaynaklarının anket aracılığıyla sağlandığı ve istatistiksel olarak analizlerin uygulandığını belirtmiştir. Uygulamaya konan yeni kanunun halk ve yönetim birimlerinde bulunan personel tarafından tam anlamıyla anlaşılmadığı ulaştırılan hizmetlerin yeterli seviyede olmadığını belirtmiştir.

Ceylan ve Tekkanat (2018), çalışmalarında 6360 sayılı kanunun Ankara kentine sağladığı avantaj ve dezavantajları incelemişlerdir. Araştırma verilerinin kaynağını literatürler ve belediye arşivlerden oluşturmuşlardır. Kırsalda alınan vergi, harç vb. payların artması bölgede ekonomik sorunları beraberinde getirdiğini ifade etmişlerdir. İl zel idarelerinin bazı yerlerde olup, olmama durumu çiftli bir dönüşüme sebep olduğunu belirtmişlerdir.

amdere ve Genç (2018), çalışmalarında 6360 sayılı yasa ile getirilen hizmetlerdeki değişimlerini belirlemeyi hedeflemişlerdir. Bu yönde 54 soruluk bir anket ile kanun öncesi ve sonrası değişimleri kıyaslamışlardır. Yönetimsel anlamda ilçe belediyelerinin büyükşehirlerle bağımlılık düzeyinin bir hayli arttığını tespit etmişlerdir.

Durgun (2018), çalışmasında 6360 sayılı kanunla beraberinde il çerçevesinde bütünlük, proje ve kalkınma gibi kavramları araştırmayı amaçlamıştır. Antalya büyükşehir belediyesinden alınan bilgi ve veriler doğrultusunda değerlendirmede bulunmuştur. şeffaflık ilkesinin bu yasayla işlerliğinin belediye hizmetlerinde yeterli olmadığını savunmuştur. Ana merkezden yerele hizmetlerin ulaşımında büyük problemlerin yaşandığı sonucuna varmıştır.

Kalkan (2018), araştırmasında 6360 sayılı yasaya yapılan eleştirilerin haklılık payı, geliştirilmesi gereken yönleri ve ge sebebiyet durumunu belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada geçmiş dönemlerdeki literatürleri araştırmıştır. Ulaşılan verilere Arcgis 10.3 programında görsel veriler sayısala çevrilerek haritalar oluşturmuştur. Eleştirisel yaklaşımlarda büyük oranda haklılık payı olduğu ve yöre halkının köylerin mahalleye dönüşümüne sıcak bakmadığı vurgulamıştır.

Tekçe (2018), araştırmasında Aydın ilinde 6360 sayılı yasanın kapatılan köy ve yeni açılan mahallelere getirdiği değişiklikleri incelemiştir. Bu amaçla yöre halkıyla birebir anket yapıp SPSS 16 programında frekans ve ki-kare analizi uygulamıştır. Kurulan hipotezler doğrultusunda yeni sistemin hizmet ve yönetim olarak sorunlar doğurduğu kanısına varmıştır. Sonuçta 6360 sayılı yasayla köylerin yerine mahallelerin kurulması idari, hizmet ve yönetsel olarak olumsuz bir gelişme olduğunu saptamıştır.

Usta vd. (2018), çalışmalarında 6360 sayılı yasa ile büyükşehirlerin sistem, mali ve idari birimlerine getirilerini incelemiştir. Verilerin incelenmesinde mülakat yöntemi tercih etmişlerdir. Konya ilinde kamusal olarak yerelde hizmetlerin genişleyip aktif bir iletişim kurulmasına özen gösterildiğini saptamışlardır.

Vural (2019), çalışmasında 6360 sayılı büyükşehir yasasının getirdiği köklü değişimler yönetici konumundaki birimlere etkilerini katılımcıların bakış açısıyla incelemeyi amaçlamıştır. Ordu kentinde 15 mülki amir ve 232 bireyle anket yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi SPSS programıyla yapılmıştır. İdarecilerin görev ve sorumluluklarının genişlediğini ve arttığını fakat çalışma şartlarının ağırlaşmadığını tespit etmiştir. Bireylerin yol ve atık toplama açısından belediye hizmetlerinden memnun olduğunu, su, kanalizasyon, kültür merkezi, turizm hizmetlerinden memnun olmadığını saptamıştır.

2.2. Analitik Çerçeve

Mahmutoğlu (2009), çalışmasında Türkiye’de kırsal çevre problemleri, çevre hukuku, tarım ve imar konularını işlemiştir. Mülki idareden sorumluların kırsal çevre etiğine bakış açısı ve fikirleri ile yönetim görevleri arasında kayda değer bir fark olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmanın birincil verileri 1859 mülki idare amiri ile elektronik ortamda yapılan anket verilerinden elde etmiştir. Elde edilen verilerin analizinde SPSS programından yararlanmıştır. Kırsalda yaşanan çevre problemlerinin çözümünün sağlanmasında, idarecilerin ahlaki ilkeler çerçevesinde yaklaşımları önemli olup, kırsal bölgede çeşitli karar alma ve uygulamalarla alakalı kamuda idare düzeni ve yöneticilerin hassas davranması gerektiği sonucuna varmıştır. Mali ve ekonomik anlamda etkin olma ve verimliliği kullanma yönünden gelen düzenleme görev, yetki ve sorumlulukta devir işlemlerini doğurduğu ifade etmiştir.

Kızılboğa ve Alıcı (2013), çalışmalarında kırsal alanda belediyeceğinin üzerinde durmuş ve konuyla ilişkili büyükşehir belediyelerinde il mülki sınırı uygulamasının

avantajları ve dezavantajları araştırmışlardır. Sonuç olarak kırsal bölge idare ve projelendirmesindeki esas aktörlerin belediyelere aktarılması köy olgusunun kaybolma tehlikesi yaşayacağı, bu durumun ise kırsalda hayatını sürdüren halkın önceye göre ekstra zorluklarla karşılaşması ve bireylerin daha fazla yoksulluk çekmesine sebep olacağı tanısına varmışlardır.

Tunçer (2015), çalışmasında Türkiye'nin önemli sorunlarından biri olan kentleşme sorunuyla ilgili hedeflenen politikaların başarısızlığının siyasi, sosyal, ekonomik ve hukuksal yönlerine değinmiştir. İdari, siyasi ve sivil toplum örgütlerinin kentleşme projesine yaklaşımlarını inceleyerek kentleşme sürecini araştırmıştır. Bu doğrultuda onuncu kalkınma planı, hükümet programı, mecliste grubu bulunan siyasi parti programları, AB ilerleme raporuyla alakalı sivil toplum kuruluşunun yaklaşımlarından yararlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, kentleşme adına çok sayıda yasa çıkarıldığını sorunun yasal boşluktan doğmadığını, sorunun esas kaynağının yasaların uygulanmaması olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca çözüm yolu olarak planlı, programlı, dürüst, kararlı ve siyasi iradeye hâkim düzenleme ve iktidara gerek duyulduğunu ifade etmiştir.

İrdem ve Mutlu (2016), çalışmalarında kır, köy ve kent ayrımının yapılabilmesi ve sosyal yaşam, gelir gider, siyasal anlamda doğacak yeni sorunların ortaya konulmasını hedeflemişlerdir. Kaynağını geçmişte yapılan araştırmalardan elde ederek bilimsel olarak bu alanların değişimini gözlemlemişlerdir. Köylerin bir günde yasayla kentleştirilmesi, literatürlerdeki köy tanımlarını kısırlaştırdığını savunmuşlardır. Anlamsal farklılıkların gerçek hayatta birçok problemi beraberinde taşıyacağını ifade etmişlerdir.

Yenigül (2016), çalışmasında il bazında tarım ve Türkiye'de kırsal ve kentsel bölgeleri aynı merkezde kapsayan günün büyükşehirlerinde tarımsal alan ve üretimin sürdürülebilirliği yönüyle tartışmıştır. Çalışmanın sonucunda; kentsel gelişme politikalarında tarımsal üretimin sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğe etkileri nedeniyle kentsel tarım uygulamalarının önemi ortaya koymuş, tarım ve tarımsal üretim yerel yönetimlerin çalışma konuları arasında yer almaya başlarken, Türkiye'de tarımsal üretime yönelik konularda büyükşehir yönetimlerinin de önemli bir aktör haline geldiği vurgulamıştır.

Ceylan ve Somuncu (2018), araştırmalarında kır ve kent sınırlarının ayrımı, ayrıca yerleşim bölgelerinin yeniden değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Sınıflandırma ve tanımlama açısından geçmiş literatürler ele alınarak betimsel şekilde analizler yapmışlardır.

Şehirleşme, kırsal ve kent sınırlarını birbirine katmış ve alt yapı, ulaşım vs. hizmetlerinin değiştiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak değişimin kırsal bölge tanımlamalarına yansımaları konusunda dikkat çekmişlerdir.

Koç (2018), çalışmasında mahalle olan köylerde muhtarlığın yetki ve sorumluluklarına etkilerini göstermeyi amaçlamıştır. Katılım düzeylerini ölçmek amacıyla muhtarlarla anket çalışması yapmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında değerlendirmiştir. Muhtarlara verilen maaş artmış ve sigorta ödemelerinin devlet eliyle karşılanması imkânı sunulması muhtarların 6360 sayılı yasayı benimsemesine olumlu etki doğurmuştur. Muhtarlığın hakim olduğu sahanın genişlemesi ve belediyelere aracı olması anlamında pek bir katkısı olmadığını vurgulamıştır.

Partigöç (2018), araştırmasında kırsal nitelik ve tarımsal değerlerini muhafaza eden bölgelerin kanunla beraber edinilen etkilerini incelemiştir. Bu hususta değerlendirmelerin yapılması için literatürlerden ve Google Earth' ten yararlanmıştır. İncelemelerde tarımsal mekânlarda kontrolsüz bir şekilde yapılaşma oluştuğu ve şehirleşmenin olumsuz bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmanın birincil verileri Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Onikişubat ve Dulkadiroğlu Merkez ilçelerinde üreticilere uygulanan anketlerle elde edilmiştir. Anketler önceki çalışmalardaki formlardan yararlanarak hazırlanmıştır. İkincil verileri ise kırsal alanların mahalleye dönüştürülmesi ile ilgili Türkiye’de ve dünyada yapılan araştırma, makale ve bildirimleriyle Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu Tarım ve Orman Bakanlığı İlçe Müdürlükleri kayıtlarından elde edilmiştir.

3.2. Yöntem

Bu bölümde, araştırmada verilerin elde edilmesinde uygulanacak olan örnekleme yöntemi ve elde edilen bu verilere uygulanacak analiz yöntemleri açıklanmıştır.

3.3. Örnekleme yöntemi

Araştırmada verilerin elde edilmesinde birebir görüşme şeklinde anket uygulanmıştır. Araştırmada örneğe çıkılacak işletmelerin belirlenmesinde oransal örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Newbold, 1995). Kullanılan yöntemin formülü aşağıda verilmiştir.

$$n = \frac{N * p * q}{(N - 1) * \sigma_p^2 + p * q} = \frac{5034 * 0.5 * 0.5}{(5034 - 1) * 0.0026 + 0.5 * 0.5} \cong 128$$

$$\sigma_p^2 = \left(\frac{r}{Z_{\alpha/2}} \right)^2 = \left(\frac{0.10}{1.96} \right)^2 = 0.0026$$

Formüle göre;

n: Örneğin büyüklüğü, N: Popülasyon, σ_p^2 : Oranın varyansı, r: İzin verilen hata payı (%10), $Z_{\alpha/2}$: z cetveli değeri, p: İncelenen olayın meydana gelme olasılığını ifade etmektedir.

Anket yapılacak üretici sayısı %90 güven aralığında (z= 1.96) ve ortalamadan %10 sapma ile 128 olarak belirlenmiştir.

3.4. Analiz yöntemleri

Araştırmanın amacına göre anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde farklı istatistiksel analiz teknikleri kullanılacaktır. Amaca yönelik istatistiksel analizler Çizelge 1’de sunulmuştur

Çizelge 1. Araştırmanın amaçlarına yönelik uygulanan istatistik yöntemleri

Amaçlar	Analiz yöntemleri
Büyükşehir belediyesi hizmetlerine olan memnuniyetin ölçülmesi	Likert ölçeği
Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonraki değişiklikler	Likert ölçeği
Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyine göre bazı faktörlerin karşılaştırılması	Bağımsız İki Örnek t Testi
Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyinin çeşitli faktörlerle değerlendirme	Bağımsız İki Örnek t Testi
Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal değişikliklerden memnun olma düzeyinin mahalle gelir düzeyine göre farklılığı belirleme	Tek yönlü Varyans (Anova) analizi
Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyinin arazilerin imara açılmasını doğru bulma durumuna göre farklılığı belirleme	Tek yönlü Varyans (Anova) analizi
6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hakkında bilgi sahibi olma durumu ile mahalle kavramı hakkında bilgi sahibi olma durumu arasındaki ilişkiyi belirleme	Ki Kare Bağımsızlık Testi
Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyinin çeşitli faktörler üzerindeki etkisi	Çoklu Regresyon Analizi
Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeylerine faktörlerin etkileri	Çoklu Regresyon Analizi

3.4.1. Likert ölçeği

Araştırma bölgesinde Kahramanmaraş il özel idaresinin kaldırılmasıyla tarımsal amaçlı hizmetler belediyeler tarafından yürütülmektedir. Bu yapılan hizmetlerin hangi derecede üreticilerde memnuniyet oluşturduğunu görmek amacıyla davranış ölçüm yöntemlerinden kademeli ölçekler grubunda olan Likert ölçeği uygulamıştır. Bu ölçek araştırmayı çözmeye yönelik iki ya da daha çok soru belirlemek ve analiz esnasında faktörlerin ortalamalarını kullanmak olarak açıklanmıştır (Clason ve Dormody, 1994). Bu ölçeğin amacı bütün soruların bir araya toplanmış sayısal değerlerinden insanların faktörler üzerindeki ortalama davranışlarını ortaya koymaktır.

Katılma derecesini belirlemek amacıyla ölçek noktaları; kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, orta derecede katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum fikirlerinden oluşmaktadır (Likert, 1967). Çalışma amacına yönelik kullanılacak olan ölçek noktaları bu doğrultudadır.

Katılımcının bir konudaki görüşünü anlamak amacıyla tek tek sorulara verdiği yanıtlar bir araya getirilir. Dolayısıyla Likert ölçeği tek tip değişkeni ölçtüğü varsayılan Likert tipi soruların alelade birleştirilmesiyle oluşturulamaz. Biçim ve dil açısından bütünlük oluşturulmalı, sorular anlaşılır, eşit, olumlu ve olumsuz yargıya konu olmalıdır (Tezbaşaran, 2008).

Likert ölçeğinde kullanılan her sorunun ölçülmek istenilen tutumu temsil etme gücünü ortaya koymak için çeşitli analizler uygulanır: a) Korelasyonlara dayalı, b) İç tutarlık ölçütünü temel alan analizlerdir (Tezbaşaran, 2004).

3.4.2. t Testi

Parametrik hipotez testleri içerisinde yer alan t testi iki örneklem grubu ortalamalar açısından farklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla uygulanır. İki farklı ortalama veya değeri örneklem büyüklüğü yüksek olmadığı sürece ve anakütlenin parametrelerinin hipotez testine tabi olmadığı durumlarda kullanılır (Ak, 2014).

3.4.2.1. Bağımsız İki Örnek t Testi

Birbirinden bağımsız olan iki örneklem grubunun ortalamaları karşılaştırılır. Bu gruplara dâhil olan üyeler ayrılarak ortak bir üye olmamasına dikkat edilir. İki farklı hipotez kurularak örneklem grupları analiz edilir. Örnek hipotezler aşağıdaki gibidir.

H_0 = İki grubun ortalamaları arasında fark yoktur.

H_A = İki grubun ortalamaları arasında fark vardır.

Bu testin uygulanabilmesi için gerekli olan üç temel şart;

- Veriler aralıklı yâda oransal olmalı,
- Veriler normal dağılıma uymalı,
- Grup varyansları eşit olmalıdır (Ak, 2014).

Bu çalışmada belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile 6360 Sayılı Kanun hakkında bilgi durumu, köylerin mahalleye dönüşmesinin memnuniyet, içme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde iyileşme durumu, mahallelerin büyükşehir olmadan alt yapı hazırlığı varlığı arasında t testi uygulanmıştır. Ayrıca belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile çevre ve park bahçe düzenlemesi, sulama kanalı, yol inşa edilmesi, spor tesisi inşa edilmesi, arazilerin imara açılma durumu, arazilerin imara açılmasından memnun olma durumu arasında t testi yapılmıştır.

Kırsal alanların mahalleye sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile ikamet durumu, tarımsal işletme dışı yatırım durumu, mazot, gübre desteği alınması, 6360 Sayılı Kanun hakkında bilgi durumu arasında t testi yapılmıştır. Bu testlere ek olarak tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile köylerin dönüşmesinden memnun olma durumu, mahalleye dönüşümün tarımsal üretime katkısı, tarım arazilerinin imara açılma durumu, arazilerin imara açılmasından memnun olma durumu, imar sonrası arazi alanı azalma durumu, sulama kanalı, yol inşa edilmesi arasında t testi uygulanmıştır.

3.4.3. Varyans Analizi (Anova)

Parametrik hipotez testleri içerisinde yer alan varyans analizi iki veya daha fazla grup ortalamaları arasında fark olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanır. Bağımsız iki örnek t testinin yapılabilmesi için geçerli bütün şartlar varyans analizi içinde geçerlidir. Varyans analizinde hipotezler aşağıdaki gibidir.

$H_0 = \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \dots = \mu_n$ ortalamalar arasında fark yoktur.

$H_A =$ Ortalamalardan en az ikisi arasında anlamlı fark vardır.

Gruplar arasında bulunan varyans ile gruplar içinde bulunan varyans arasında farklılığına göre de test uygulanmaktadır. F değeri hipotezi test etmek amacıyla kullanılır. Belirlenen anlamlılık düzeyinde F hesap değeri, tablo değerinden küçük ise H_A hipotezi reddedilir. Dolayısıyla ortalamalar arasında fark yoktur. Şayet F hesap değeri, F tablo değerinden büyük ise H_A kabul edilir. Yani Ortalamalardan en az ikisi arasında anlamlı fark vardır (Antalyalı, 2014).

Kırsal alanların mahalleye dönuştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile mahalle gelir düzeyi ve arazilerin imara açılmasının doğru olup olmadığının karşılaştırılması amacıyla Varyans analizi uygulanmıştır.

3.4.4. Ki Kare Testi

Uygulama amacına göre uygunluk, bağımsızlık ve homojenlik testi olarak ayrılan bir parametrik olmayan test çeşididir. Ki kare bağımsızlık testi, iki ve ikiden fazla değişken arasında ilişki olup olmadığını değerlendirmek amacıyla uygulanır. Gözlenen ve beklenen değerlerinin frekanslarla kıyaslanması gerekmektedir. Kullanılan değişkenler arasında bağımsızlık olup olmadığı incelenmektedir. Ki kare analizinde hipotezler aşağıdaki gibidir (Demirgil, 2014).

H_0 = Değişkenler birbirinden bağımsızdır.

H_A = Değişkenler birbirinden bağımsız değildir.

- Ki kare testinin uygulanabilmesi için koşullar;
- Parametrik olmayan şartlarda uygulanabilir.
- Değişkenler kesikli ve süreklidir.
- Değişkenlerin kategorisi için beklenen değer en az 1'dir.
- Toplam kategorilerin en az %80'inde değerler 5'ten büyüktür (Ural ve Kılıç, 2011).

6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hakkında bilgi sahibi olma durumu ile mahalle kavramı hakkında bilgi sahibi olma durumu arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere ki kare testi uygulanmıştır.

3.4.5. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Günlük yaşantıda birden çok değişkeni olan modeller çoklu regresyon modeli olarak tanımlanmaktadır. İki veya daha fazla bağımsız değişkenin, bağımlı değişken üzerindeki açıklayıcı özelliklerine ihtiyaç duyulan durumlarda devreye giren modeldir. Çoklu regresyon modeli aşağıdaki gibidir.

$$Y = \beta_0 + \beta_1\chi_1 + \dots + \beta_n\chi_n + \varepsilon$$

Y = Bağımlı değişken,

χ_i = Bağımsız değişkenler,

β_i = Tahmin edilecek parametreler,

ε = Hata terimi

Çoklu doğrusal regresyon modeli varsayımları;

- Normal dağılım,
- Doğrusallık,
- Hata terimlerinin ortalaması sıfırdır,
- Sabit varyans,
- Otokorelasyon bulunmaması,
- Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı bulunmaması

Bu modelin hipotezleri;

$H_0 = \beta_1 = \beta_2 = \beta_3 = \dots = \beta_n = 0$ tüm regresyon katsayılarının sıfıra eşit olduğu

$H_A =$ En az bir β_i 'nin sıfırdan farklı olduğu şeklindedir.

Parametrelerin anlamlılığı için t testi sonucuna ve modelin tamamının anlamlı olup olmadığına F testi sonucu dikkate alınır. Çoklu regresyon modelinde belirlilik katsayısı (R^2) bağımlı değişkenin yüzde kaçının modele dâhil olan bağımsız değişken tarafından açıklandığını gösterir. Bu model için esas alınması gereken düzeltilmiş belirlilik katsayısıdır (Adjusted R^2). Çünkü her modele dâhil olan bağımsız değişken sayısı arttıkça belirlilik katsayıda yükselebilir (Küçüksille, 2014).

Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonraki belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyine göre yaş, gelir düzeyi, eğitim durumu, arazi varlığı, tarımsal işletme dışı yatırımı olma durumu, içme suyu, kanalizasyon hizmetlerinde iyileşme durumu, sulama kanalları, köprüler, yollar inşa edilme durumu, tarım arazilerinin imara açılma durumu, kırsal alanda belediye hizmet hızı üzerindeki etkisini açıklamak üzere çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

Kırsal alanların mahalleye dönüşükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyine göre eğitim durumu, tarımsal tecrübe, gelir, arazi varlığı, kooperatife üyelik durumu, tarımsal kuruluşlarla görüşme sıklığı, mahalleye dönüşümden sonra arazi parça sayısındaki değişim, tarımsal eğitim seminerleri, şehirleşmenin tarıma katkısı üzerinde etkisini açıklamak üzere çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılan üreticilerin yaş ortalaması 44.25 olup, aile birey sayısı 3.56, ailede eğitim gören birey sayısı 1.18 kişidir. Katılımcıların ailede tarımla uğraşan birey sayısı ortalama 1.59 kişi olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.1). Kahramanmaraş ilinde üreticilerin yaş ortalamasının 52.51 olup, aile birey sayısının 7.03, ailede tarımla uğraşan birey sayısının 1.21 kişi olduğunu belirlemişlerdir (Tümer vd. 2019).

Üreticilerin tarımsal tecrübelerinin ortalama 23.49 yıl, tarımsal gelirlerinin 23511.72 TL/yıl, tarım dışı gelirlerinin 2540.34 TL/ay olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1). Paksoy ve Palabıçak (2017), Kahramanmaraş ilinde üreticilerin tarım dışı yıllık gelirinin 1000 TL/ay olduğunu saptamışlardır.

Katılımcıların 2017 yılına ait ortalama 8490.57 TL borcu olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin borcunun genellikle 2017 yılındaki tarımsal üretim maliyetlerinden kaynaklı olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Üreticilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	28	66	44.25	7.936
Ailedeki birey sayısı	1	9	3.56	1.041
Ailede eğitim gören birey sayısı	0	5	1.18	0.827
Tarımla uğraşan birey sayısı	1	9	1.59	0.873
Tarımsal tecrübe (yıl)	10	50	23.49	6.889
Tarımsal gelir (TL/yıl)	3000	45000	23511.72	9786.594
Tarım dışı gelir (TL/ay)	500	5000	2540.34	1247.016
2017 ait borç (TL)	2000	20000	8490.57	4480.181

Katılımcıların %45.3'ü Dulkadiroğlu, %54.7'si Onikişubat merkez ilçelerinde ikamet etmektedir. Üreticilerin %24.2'si ilkokul, %23.4'ü ortaokul ve %52.3'ü ise lise mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %46.1'inin SSK'lı, %48.4'ünün BAĞ-KUR'lu, %5.5'inin yeşil kartlı olduğu ve %52.3'ünün tarım dışında bir işte çalıştığı tespit edilmiştir. Tarımsal işletme dışı yatırımların %36.7'lik bir payla düşük oranda gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Üreticilerin genellikle tarımın yanında ekstra bir işe yatırım yapmaya ihtiyaç

duyduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %41.4'ünün 2018 yılına ait borcunun bulunduğu, %58.6'sı herhangi bir borcunun bulunmadığı gözlemlenmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Üreticilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

	Gruplar	Frekans	%
İkamet yeri	Dulkadiroğlu	58	45.3
	Onikişubat	70	54.7
	Toplam	128	100.0
Eğitim	İlkokul	31	24.2
	Ortaokul	30	23.4
	Lise	67	52.3
	Toplam	128	100.0
Sosyal güvence	SSK	59	46.1
	BAĞ-KUR	62	48.4
	Yeşil kart	7	5.5
	Toplam	128	100.0
Tarımdan farklı işte çalışma durumu	Evet	67	52.3
	Hayır	61	47.7
	Toplam	128	100.0
Tarımsal işletme dışı yatırım	Evet	47	36.7
	Hayır	81	63.3
	Toplam	128	100.0
2018 yılına ait borç durumu	Evet	53	41.4
	Hayır	75	58.6
	Toplam	128	100.0

4.2. Üreticilerin Tarımsal Faaliyetlerine İlişkin Veriler

Araştırmaya katılanların %28.1'inin tarımsal üretici birliklerine ve %50.8'inin kooperatif üye olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.3). Tümer vd. (2019), Konya ilinde üreticilerin %92.63'ünün tarımsal kooperatiflere üyeliklerinin bulunduğunu saptamıştır.

Üreticilerin %26.6'sı tarımla ilgili kuruluşlarla hiç görüşmemektedir. Tarımsal kuruluşlarla üreticilerin %32.0'si yılda iki kez görüştüğü tespit edilmiştir. Üreticilerin %17.2'sinin ikinci ürün ürettiği ve %15.6'sı ikinci ürün için suyun yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %33.6'sı inşaatların ikinci ürün yetiştirmeyi engellediğini ve %60.2'si ise inşaat alanlarının genişlemesi ile tarımsal üretim için su bulmakta sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin çok az bir kısmı ikinci ürün üretebildiği ve suyun ikinci ürün için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. İnşaatların yaygınlaşması ise tarımsal üretim için kullanılan su kaynaklarını kısıtladığı gözlemlenmiştir (Çizelge 4.3).

Van ili büyükşehir olduktan sonra sulama projelerinde büyük bir değişimin yaşanmadığı ve ikinci ürün için imara açılan bölgelerin suyun ulaşımını engellediği belirlenmiştir (Kalkan 2018).

Çizelge 4.3. Üreticilerin Tarımsal Faaliyet Özellikleri

	Gruplar	Frekans	%
Üretici birliğine üyelik	Evet	36	28.1
	Hayır	92	71.9
	Toplam	128	100.0
Kooperatife üyelik	Evet	65	50.8
	Hayır	63	49.2
	Toplam	128	100.0
Tarımla ilgili kuruluşlarla görüşme sıklığı	Hiç	34	26.6
	Yılda bir kez	38	29.7
	Yılda iki kez	41	32.0
	Üç ayda bir	15	11.7
	Toplam	128	100.0
İkinci ürün üretimi	Evet	22	17.2
	Hayır	106	82.8
	Toplam	128	100.0
İkinci ürün için su yeterlilik durumu	Evet	20	15.6
	Yağışın bol olduğu yıl	68	53.1
	Hayır	40	31.3
	Toplam	128	100.0
İnşaatların ikinci ürüne etkisi	Evet	43	33.6
	Hayır	85	66.4
	Toplam	128	100.0
İnşaatların ikinci ürün için su bulmaya etkisi	Evet	77	60.2
	Hayır	51	39.8
	Toplam	128	100.0

Araştırmaya katılanların %28.1'inin killi, %50.8'inin tınlı, %21.1'inin ise kumlu topraklarda yetiştiricilik yaptığı belirlenmiştir. Üreticilerin %13.3'ü her yıl, %56.3'ü çok nadir toprak analizi yaptırırken, %30.5'inin hiç yaptırmadığı gözlemlenmiştir. Toprak tipinin üretimdeki etkinliğinin yanı sıra üretici davranışlarına göre toprak analizi yaptırmayanlarının oranının dikkat çekici olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Üreticilerin Toprak Bilgileri

	Gruplar	Frekans	%
Toprak tipi	Killi	36	28.1
	Tınlı	65	50.8
	Kumlu	27	21.1
	Toplam	128	100.0
Toprak analizi yaptırma durumu	Her yıl	17	13.3
	Çok nadir	72	56.3
	Hayır	39	30.5
	Toplam	128	100.0

Ankete katılan üreticilerin %69.5'inin toprak analizi, %53.1'inin bitkisel ürün sigortası ve %81.7'sinin hayvan hayat sigortası desteği aldığı saptanmıştır (Çizelge 4.5). Hayvan hayat sigortası desteği alan üreticilerin %44'ü bitkisel ürün sigortası desteği istemediğini tespit etmiştir. Hayvan hayat sigortası desteği almayan üreticilerin %66'sı ise bitkisel ürün sigortası desteği istedikleri belirlenmiştir (Tümer, 2011). Konya ilinde üreticilerin %77.89'unun bitkisel ürün sigortası desteği aldığını saptamıştır (Tümer vd. 2019).

Çizelge 4.5. Üreticilerin Tarımsal Üretim Desteklerinden Faydalanma Durumları

	Gruplar	Frekans	%
Toprak analizi desteği	Evet	89	69.5
	Hayır	39	30.5
	Toplam	128	100.0
Bitkisel ürün sigortası desteği	Evet	68	53.1
	Hayır	60	46.9
	Toplam	128	100.0
Hayvan hayat sigortası desteği	Evet	58	81.7
	Hayır	13	18.3
	Toplam	71	100.0

Toprak analizi yaptırmayanların %59'u verimin iyi olduğu ve bu nedenle yaptırmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %41'i ise toprak analizine gerek duymadığını belirtmişlerdir. Genellikle üretim artışlarının yakalanması için uygulanması gereken analiz yöntemlerine olan talebin farklı nedenlerle uygulanmadığı gözlemlenmiştir. Üreticilerin bitkisel ürün sigortası yaptırmama nedenleri başında %46.7'lik bir payla maliyet faktörü etki etmektedir. Bunun yanı sıra üreticilerin %41.7'si ise yetiştirdiği ürünün az olması ve geliri yetersiz olduğu için tarım sigortası yaptırmamaktadırlar. Hayvan hayat sigortası yaptırmayan üreticilerin tamamı sigortanın maliyetinin fazla olmasından dolayı sigorta yaptırmamaktadır (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Üreticilerin Tarım Sigortası ve Desteklerden Faydalanmama Nedenleri

	Gruplar	Frekans	%
Toprak analizi	Verim iyi	23	59.0
	Gerek duymuyorum	16	41.0
	Toplam	39	100.0
Bitkisel ürün sigortası	Sorun yaşamıyorum	4	6.7
	Maliyet fazla	28	46.7
	Bilmediğimden	3	5.0
	Yetersiz ürün	25	41.7
	Toplam	60	100.0
Hayvan hayat sigortası	Maliyet fazla	13	100.0
	Toplam	13	100.0

Mahalleye dönen kırsal alanlarda üreticilerin %7.8'i tarımsal desteklerin değiştiğini, %92.2'si ise herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla dönüşümden sonra tarımsal desteklerde büyük oranda bir değişim olmadığı saptanmıştır. Tarımsal desteklerde değişiklik olduğunu düşünenlerin %80'i artış olduğunu, %20'si ise fiğ desteği verilmeye başladığını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.7). Kırsal alanlar mahalleye döndükten sonra Konya ilinde çiftçilere 32 milyon TL tutarında fidan ve sulama projesi destekleri yapıldığını ifade etmişlerdir (Usta vd. 2018).

Çizelge 4.7. Tarımsal Destekler ve Değişiklikler

	Gruplar	Frekans	%
Tarımsal destekler	Evet	10	7.8
	Hayır	118	92.2
	Toplam	128	100.0
Tarımsal desteklerde değişiklik	Artış oldu	8	80.0
	Fiğ desteği verildi	2	20.0
	Toplam	10	100.0

Ankete katılan üreticiler ortalama 4.29 baş buzağı, 6.00 baş dana, 7.88 baş tosun, 5.10 baş inek, 7.70 baş kuzu ve 14.09 baş keçiye sahiptir. Üreticilerin bölgede en fazla keçi yetiştirdikleri ve bunun işletme içi tüketimden kaynaklı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.8). Kırsal alanların mahalleye dönüşmesinden sonra köylünün ahır yapacağı yerler kısıtlanmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, imara açılan arazilerin yakınlarında hayvancılık işletmelerinin kurulmasına izin vermediğini saptamışlardır (Ayyıldız, 2016; İrdem ve Mutlu, 2016).

Çizelge 4.8. Üreticilerin Hayvan Varlığı

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Buzağı	1	12	4.29	3.077
Dana	1	20	6.00	4.142
Tosun	1	20	7.88	4.706
İnek	1	15	5.10	3.761
Kuzu	1	20	7.70	4.635
Keçi	3	42	14.09	7.788

Araştırmaya katılanların %26.6'sı kırsal alanların mahalleye dönmesinin tarımsal üretime katkı sağlayacağını, %73.4'ü ise herhangi bir katkı sağlamayacağını ifade etmişlerdir. Tarımsal üretime katkı sağlayacağını düşünenlerin %67.6'sı sulanan alanların artabileceğini, %20.6'sı toplulaştırma yapılabileceğini ve %11.8'i çiftçi eğitiminin artabileceğini savunmaktadır. Üretimdeki gelişmelerin bu şartlarda katkı sağlanabileceğine inanılmaktadır (Çizelge 4.9). Köy arazileri dışında kalan hazine veya tescil dışı arazilerde üreticiler tarımsal üretim yapmakta olduğundan, büyükşehirlere bu alanların devredilmesi üreticilerde mali yükümlülükler oluşturmuştur (Ayyıldız, 2016). Kalkan 2018 yılında Van ilinde köyler mahalleye dönüştükten sonra tarımsal üretimi arttırmaya yönelik bir takım çalışmalar yaptığını ifade etmiştir. Van Büyükşehir Belediyesinin tarımsal üretimi desteklemek amacıyla 200 çiftçiye 23.550 adet armut, kiraz, ceviz ve elma fidanı desteği verdiğini vurgulamıştır.

Çizelge 4.9. Tarımsal Üretime Katkı ve Katkı Sağlayabileceği Alanlar

	Gruplar	Frekans	%
Tarımsal üretime katkı durumu	Evet	34	26.6
	Hayır	94	73.4
	Toplam	128	100.0
Tarımsal üretime katkı sağlanacak alanlar	Sulanan alanlar artabilir	23	67.6
	Çiftçi eğitimi artabilir	4	11.8
	Toplulaştırma yapılabilir	7	20.6
	Toplam	34	100.0

Mahalleye dönüşen kırsal alanlarda üreticilerin %41.4'ü tarla fiyatlarının arttığını, %58.6'sı aynı kaldığını ifade etmişlerdir. Tarla fiyatlarında ortalama %12.79 oranında bir yükselme olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.10). Kırsal alanların mahalleye dönüşümünden sonra Van ilinde tarım arazilerinin fiyatının artış gösterdiğini saptamıştır (Kalkan, 2018).

Çizelge 4.10. Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanlarda Tarla Fiyatları (TL/da)

	Frekans	%
Arttı	53	41.4
Aynı kaldı	75	58.6
Toplam	128	100.0
Ortalama tarla fiyatındaki artış oranı (%): 12.79		

4.3. Kırsal Alanlardaki Arazi ile İlgili Bilgiler

Katılımcıların %87.5'i son on yılda arazi fiyatlarının arttığını, %12.5'i herhangi bir artış bulunmadığı ifade etmişlerdir. Genel anlamda son on yılda arazi fiyatlarında artış olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılanların %48.4'ü kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra arazi satın almak isteyenlerin artış gösterdiğini buna karşın %51.6'sı ise azaldığını belirtmektedir. Dolayısıyla mahalleye dönüşen kırsal alanlarda son yıllarda arazi satın almak isteyenlerin bireylerin sayısında artış olduğu söylenebilir. Son beş yılda katılımcıların %20.3'ünün arazi satışı yaptığı, %79.7'sinin ise arazi satışı yapmadığı belirlenmiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Arazilerin Alış-Satış Bilgileri

	Gruplar	Frekans	%
Son on yılda arazi fiyatı	Arttı	112	87.5
	Aynı kaldı	16	12.5
	Toplam	128	100.0
Arazi satın alma isteği	Arttı	62	48.4
	Azaldı	58	51.6
	Toplam	128	100.0
Arazilerin son beş yılda satışı	Evet	26	20.3
	Hayır	102	79.7
	Toplam	128	100.0

Katılımcılar tarafından satılan arazilerin alanı ortalama 3.08 da, fiyatının ortalama 17461.54 TL/da olduğu saptanmıştır. Genellikle arazi satışlarına imar ve arazilerin kıymetlenmesi yol açmıştır (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. Son Beş Yılda Satılan Arazilerin Alanı ve Fiyatı

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Alan (da)	1	10	3.08	1.998
Fiyat (TL/da)	8000	40000	17461.54	7890.403

Ankete katılanların tarımsal üretimde kullandığı arazi ortalama 3.55 parsel olup, kullanılan arazilerin genişliği ise 17.43 da olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.13). Kahramanmaraş ilinde üreticilerin toplam arazi varlığını ortalama 18.06 dekar olduğunu saptamışlardır (Paksoy ve Palabıçak, 2017). Kalkan (2018), Van ilinde köyden mahalleye dönüşen alanlardaki parsellerin arazi parça sayılarının toplulaştırma yapılarak düşürüldüğünü ifade etmiştir.

Katılımcıların arazi satış bedeli ortalama 20218.75 TL/da, kiralama bedeli 1282.03 TL/da, arazinin ana yola yakınlığı ise ortalama 853.59 m'dir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Arazi Genişliği, Parçacık Durumu ve Arazi Bedelleri

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Arazi parça sayısı	1	5	3.55	0.946
Arazi (da)	2	85	17.43	15.660
Arazi satış bedeli (TL/da)	3000	100000	20218.75	10464.742
Kiralama bedeli (TL/da)	100	5000	1282.03	914.725
Ana yola yakınlık (m)	10	5000	853.59	898.923

Üreticilerin parsellerinin topoğrafyasına göre %32.8'inin düz, %49.2'sinin hafif eğimdeki, %18'i engebeli arazilerde yer aldığı saptanmıştır. Üreticilerin %86.7'sinin parselin altyapı olanaklarının olduğu, %13.3'ünde olmadığı belirlenmiştir. Üreticilere ait parsellerin genellikle hafif eğimi ve altyapı olanaklarının mevcut olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Parselin Özellikleri

	Gruplar	Frekans	%
Parselin topoğrafyası	Düz	42	32.8
	Hafif eğimli	63	49.2
	Engibeli	23	18.0
	Toplam	128	100.0
Altyapı olanakları	Evet	111	86.7
	Hayır	17	13.3
	Toplam	128	100.0

4.4. Kırsal Alanların İmar Bilgileri

Üreticilerin arazilerinin %70.3'ü imara açılan alanlarda yer almakta olup, bulunmakta %68'inin arazilerin imara açılmasından memnun olduğu, %45.6'sının ise arazilerin imara açılmasını istemediği tespit edilmiştir. Tarım arazilerinin imara açılmasını isteyen katılımcıların birçoğu bu arazilere ev yapmak için gerekli ortamın oluştuğunu belirtmektedir.

Ayrıca arazilerinin kıymetlenmesi için imara açılmasını istedikleri tespit edilmiştir (Çizelge 4.15). Kırsal alanlarda uygulanan imar çalışmalarında tarım arazilerinin imara açılmasından dolayı büyükşehir belediyelerine şikâyetlerin arttığını belirtmektedir (Çamdere, 2018). Mahallelerdeki imar düzenlemelerinin arttığı ve düzenlemelerden kaynaklı bazı tarım alanlarının zarar gördüğü sonucuna ulaşmıştır (Aydın, 2018).

Çizelge 4.15. Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanların İmar Bilgileri

	Gruplar	Frekans	%
İmara açılma durumu	Evet	90	70.3
	Hayır	38	29.7
	Toplam	128	100.0
İmar memnuniyeti	Evet	87	68.0
	Hayır	41	32.0
	Toplam	128	100.0
İmara açılmasını isteme durumu	Evet	8	8.9
	Bilmiyorum	41	45.6
	Hayır	41	45.6
	Toplam	90	100.0
İmara açılmasını isteme nedenleri	Araziler kıymetlendi	4	50.0
	Ev yapmak kolaylaştı	4	50.0
	Toplam	8	100.0

Tarımsal üretimde imardan sonra üreticilerin %46.7'si üretim deseninde değişiklik olduğunu, %57.8'inin ürün veriminin imara açılan arazilerde sulama imkanlarının kısıtlanmasından dolayı azaldığını, %68.9'unun ürünün kalitesinde azalma olduğunu ifade etmişlerdir. İmardan sonra üreticilerin %83.3'ü bitkisel üretim yapmayan tanıdığı olduğunu, %16.7'si bu durumla karşılaşmadığını bildirmişlerdir. Mahalle olan kırsal alanlarda tarımsal üretim yapmak için üreticilerin %44.4'ü imar, inşaat, arazinin yola terki gibi nedenlerden dolayı arazi bulmakta zorlandığı, %55.6'sı ise problem yaşamadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların tarım arazilerinin imara açılmasından genelde memnun olmadığı belirlenmiştir. Üreticiler arazilerin imara açılmasından sonra üretim deseninin değiştiğini, ürün verim ve kalitesinin azaldığını ifade etmişlerdir (Çizelge 4.16). Tarım arazilerinin imara açılmasından kırsal alanlarda üretim ve verimin düştüğü buna bağlı olarak köy kimliğinin kaybedildiği sonucuna varmıştır (Ayyıldız, 2016).

Çizelge 4.16. İmara Açılan Arazilerin Tarımsal Ürüne ve Üretime Etkisi

	Gruplar	Frekans	%
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra üretim deseni değişti	Evet	42	46.7
	Bilmiyorum	34	37.8
	Hayır	14	15.6
	Toplam	90	100.0
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra ürün verimindeki değişiklik	Arttı	3	3.3
	Aynı kaldı	35	38.9
	Azaldı	52	57.8
	Toplam	90	100.0
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra ürün kalitesindeki değişiklik	Arttı	3	3.3
	Aynı kaldı	25	27.8
	Azaldı	62	68.9
	Toplam	90	100.0
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra üretim yapmayanlar	Evet	75	83.3
	Hayır	15	16.7
	Toplam	90	100.0
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra Arazi bulabilme durumu	Evet	40	44.4
	Hayır	50	55.6
	Toplam	90	100.0

Araştırmaya katılanların %35.6'sının arazilerinde azalma olduğu saptanmıştır. Üreticilerin %43.7'i inşaat yapıldığından, %40.6'sı yola gitmesinden, %9.4'ü imara açılan arazilerini sattığından, %6.3'ü ise yeşil alan olması nedeniyle arazilerinde azalma olduğunu ifade etmiştir. İmara açılan arazilerde inşaatların artması tarım arazilerinin azalmasında en büyük etken olmuştur (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Arazilerin Miktarındaki Azalma ve Nedenleri

	Gruplar	Frekans	%
Arazi miktarında azalma durumu	Evet	32	35.6
	Hayır	58	64.4
	Toplam	90	100.0
Arazi miktarında azalma nedenleri	İmara açılan arazinin satılması	3	9.4
	Yol hakkı alınması	13	40.6
	Yeşil alan olması	2	6.3
	İnşaat yapılması	14	43.7
	Toplam	90	100.0

Araştırma bölgelerinde katılımcıların %96.7'si araziler imara açıldıktan sonra fiyatların artış gösterdiğini, %3.3'ünün ise fiyatların aynı kaldığını ifade etmişlerdir.

Dolayısıyla imara açılan arazilerin kıymetlendiği görülmektedir. Araştırmaya katılanların %57.8'i arazilerin imara açılmasından sonra kira fiyatlarının değiştiğini, %42.2'si herhangi bir değişim olmadığını belirtmektedir. Arazilerin fiyatının imardan sonra ortalama %19.89 arttığı tespit edilmiştir. İmara açılan arazilerin inşaat sektörünü hareketlendirmesi fiyatların yükselmesine neden olmaktadır (Çizelge 4.18). Tokat ilinde köy tüzel kişiliği sınırları içinde bulunan mera, otlak, yaylak gibi alanların imara açılmasıyla bu alanların satışı ve kiralanması durumu yaşanmaktadır. Arazilerde bu şekilde bir değişikliğin yaşanması bu alanların satış ve kira bedelinin yükselmesine neden olduğunu ifade etmiştir (Ayyıldız, 2016).

Çizelge 4.18. Arazilerin İmara Açılmasından Sonraki Fiyat ve Kirasındaki Değişim

	Gruplar	Frekans	%
İmara açılan arazilerdeki fiyat değişimi	Arttı	87	96.7
	Aynı kaldı	3	3.3
	Toplam	90	100.0
İmara açılan arazilerdeki kira fiyatlarındaki değişim	Arttı	52	57.8
	Aynı kaldı	38	42.2
	Toplam	90	100.0
Arazilerin imara açılmasından sonraki fiyat artış ortalaması (%): 19.89			

4.5. Kırsal Alanların Mahalleye Dönmesiyle İlgili Bilgiler

Araştırmaya katılanların %57'si orta, %40.6'sı düşük, %2.3'ü yüksek gelir grubuna dahil olduğunu belirtmişlerdir. Üreticilerin %32'si 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu hakkında bilgi sahibi olduğunu, %68'i ise herhangi bir bilgi sahibi olmadığını belirtmişlerdir. Üreticilerin %76.6'sının köyü tanımlayabildiği, %35.2'sinin ise mahalleyi tanımlayabildiği tespit edilmiştir. Genel olarak mahalleli orta düzeyde olup, 6360 sayılı büyükşehir belediyesi kanunu hakkında bilgi sahibi olanların oranının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Köyü tanımlayabilenlerin mahalleden daha fazla olduğu saptanmıştır. Üreticilerin %53.1'i köylerin mahalleye dönmesinin doğru olmadığını, %46.9'u ise doğru olduğunu savunmuşlardır (Çizelge 4.19). Denizli ilinde köylerin mahalleye dönüşmesinin doğru olduğuna, bireylerin %70'inin katıldığını saptamıştır (Çamdere, 2018).

Aydın 2018 yılındaki çalışmasında köylerin mahalleye dönmesini istemeyenlerin oranının daha fazla olduğunu saptamıştır. Mahalleye dönüştükten sonra katılımcıların %89'u kendimi mahalleye ait hissetmiyorum yanıtını verdiği gözlemlenmiştir.

Çizelge 4.19. Köy ve Mahalle Kavramları

	Gruplar	Frekans	%
Üreticilerin gelir düzeyi	Yüksek	3	2.3
	Orta	73	57.0
	Düşük	52	40.6
	Toplam	128	100.0
6360 sayılı kanun hakkında bilgi sahibi olma	Evet	41	32.0
	Hayır	87	68.0
	Toplam	128	100.0
Köy tanımını bilme; Geçimini genellikle bitkisel ve hayvansal üretimden elde eden, nüfusu 5000'den az olan yerleşim birimidir.	Doğru	98	76.6
	Yanlış	30	23.4
	Toplam	128	100.0
Mahalle tanımını bilme; Bir kent, bir kasabanın, büyükçe bir köyün yönetim bakımından bölündüğü, resmi işleri bir muhtarca görülen parçalardan her biridir.	Doğru	45	35.2
	Yanlış	83	64.8
	Toplam	128	100.0
Köylerin mahalleye dönmesini doğru bulma durumu	Doğru	60	46.9
	Yanlış	68	53.1
	Toplam	128	100.0

Araştırmaya katılan üreticilerin %75.8'i içme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde iyileşme olduğunu, %82.8'i çöplerin toplanma sıklığının arttığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %43.8'i Kahramanmaraş Büyükşehir'e dönüşürken alt yapı hizmetinin tamamlanmış olduğu, %56.3'ü bu hizmetlerin tamamlanmadan döndüğünü belirtmişlerdir. Üreticilerin %90.6'sının çevre düzenlemesinin gerçekleştiğini, %67.2'si park bahçe ve sosyal tesislerin yapıldığını, %77.3'ü sulama kanalı, köprü ve yol hizmetlerinin arttığını ifade etmişlerdir. Mahallerin %43.8'ünde yeni okul, hastane, kütüphane inşa edildiği tespit edilmiştir. Üreticilerin %85.9'u spor tesislerinin yetersiz kaldığını ve %76.6'sı şehir ve ilçe belediyelerine kolayca ulaşım şikayetlerini dile getirebildiklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla içme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde, çöplerin toplanma sıklığı ve çevre düzenlemelerinde iyileşme olduğu saptanmıştır. Fakat büyükşehir dönüşüm sürecinde alt yapı hizmetlerinde ve spor tesislerinin inşasında yetersizliğini ifade etmişlerdir (Çizelge 4.20).

Manisa ilinde çöplerin toplanma sıklığının yeterli düzeyde olmadığını ve Malatya ilinde kanalizasyon hizmetlerinde gecikmelerin maliyet kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Malatya ilinde 6360 Sayılı Kanun sonrasında büyükşehir belediyesi tarafından yol ve içme suyu hatlarının daha etkili ve hızlı yapıldığını vurgulamıştır (Aydın, 2018; Özbey, 2015).

Usta vd. (2018), Konya ilinde mahalleye dönüşen yerlerde park bahçe hizmetlerinin artırıldığını, mahalle ve ilçe arasındaki yol güzergâhlarının iyileştirildiğini ifade etmişlerdir. İçme suyu problemi yaşayan tüm mahallelere bu hizmetin sağlandığını ve atık su arıtma tesislerinin tekrar faaliyete geçirildiğini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.20. Mahallelere Yapılan Belediye Hizmetleri

	Gruplar	Frekans	%
İçme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde iyileşme durumu	Evet	97	75.8
	Hayır	31	24.2
	Toplam	128	100.0
Çöp toplanma sıklığı	Arttı	106	82.8
	Artmadı	22	17.2
	Toplam	128	100.0
Kahramanmaraş büyükşehir olurken alt yapı hizmetlerindeki yeterlilik durumu	Evet	56	43.8
	Hayır	72	56.3
	Toplam	128	100.0
Çevre düzenlemesi yapılma durumu	Evet	116	90.6
	Hayır	12	9.4
	Toplam	128	100.0
Park bahçe ve sosyal tesisi inşa edilme durumu	Evet	86	67.2
	Hayır	42	32.8
	Toplam	128	100.0
Sulama kanalı, köprü ve yol inşa edilme durumu	Evet	99	77.3
	Hayır	29	22.7
	Toplam	128	100.0
Okul, hastane, kütüphane inşa edilme durumu	Evet	56	43.8
	Hayır	72	56.3
	Toplam	128	100.0
Spor tesisi yeterlilik durumu	Evet	18	14.1
	Hayır	110	85.9
	Toplam	128	100.0
Şehir belediyeleri ve ilçe belediyelerine şikâyetlerin ulaştırılabilme kolaylığı	Evet	98	76.6
	Hayır	30	23.4
	Toplam	128	100.0

Araştırma kapsamında mahalleye dönen kırsal alanlarda üreticiler tarım arazilerinin imar nedeniyle zarar göreceğini ve tarımsal üretimin gelecekte azalacağını vurgulamışlardır. Bazı üreticiler ise gelecekte tarımın iyi yönde gelişeceğini düşünmektedir (Çizelge 4.21). Denizli ilinde kırsal alanların mahalleye dönmesiyle tarımsal desteklerin ve tarımın geleceğinin olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşmıştır (Çamdere, 2018).

Çizelge 4.21. Mahalleye Dönen Kırsal Alanlarda Tarımın Geleceği

	Gruplar	Frekans	%
Tarım arazileri imar nedeniyle zarar görür	Evet	25	100.0
Tarımsal üretimin gelecekte azalır	Evet	25	100.0
Tarım gelecekte iyi yönde gelişir	Evet	8	100.0

Araştırmada 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası'nın kırsal kesime getireceği avantajlar incelenmiş ve üreticiler şehirleşme arttıkça mahalledeki imkânların artacağı, ulaşım, yol ve belediye hizmetlerinin gelişeceğini ifade etmiştir. (Çizelge 4.22). Köyler mahalleye dönüştükten sonra Denizli ilinde ulaşım hizmetlerinin aksadığı ve ulaşım hizmetlerinden şikâyetlerin olduğunu belirtmektedir. Kahramanmaraş ilinde Büyükşehir Belediyesinin çalışmalarında pek fazla bir değişim olmadığı ve avantajlı bir durumun yaşanmadığını ifade etmiştir (Çamdere, 2018; Koç, 2014).

Çizelge 4.22. Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Getireceği Avantajlar

	Gruplar	Frekans	%
Şehirleşme arttıkça mahalle imkânları artar	Evet	16	100.0
Ulaşım ve yol hizmetinin gelişmesi	Evet	27	100.0
Belediye hizmetleri mahallelerde artar	Evet	21	100.0

Çizelge 4.23'e göre 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası'nın kırsal kesime getireceği dezavantajlar; üreticilerin tarımsal üretim sorunlarının artacağı, şehirleşmenin kırsal kesime zarar vereceği ve vergiler, kira, satış bedelinin artacağı şeklinde olduğu belirlenmiştir. Köylerin mahalle olmasından sonra emlak ve çöp vergisinin alınması üreticilere ayrıca bir mali yük getirdiği saptanmıştır. Aydın (2018), Manisa ilinde vergilerin artmasından, şehirleşmenin getirdiği olumsuzluklardan ve tarımsal üretim sorunlarının artış göstermesinden dolayı köy kimliğinin kaybolup geçim kaynaklarının farklılaşacağını ifade etmiştir. Benzer bir şekilde Kahramanmaraş ilinde yeni mahalle olan yerlerde emlak vergisinin alınacağı belirmiştir (Koç, 2014). Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra evlerden 0.002, iş yerlerinden 0.004, arazilerden 0.002 ve arsalardan 0.006 oranında emlak vergisi alınmaktadır (İrdem ve Mutlu, 2016).

Çizelge 4.23. Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Getireceği Dezavantajlar

	Gruplar	Frekans	%
Tarımsal üretim sorunları artar	Evet	21	100.0
Şehirleşme kırsal kesime zarar verir	Evet	18	100.0
Vergiler, kira ve satış bedeli artar	Evet	16	100.0
Emlak ve çöp vergisi alındı	Evet	43	100.0

Araştırma bölgesinde kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticiler toprak veriminin iyi (3.58) olduğu, araziye ulaşım imkânının arttığı (3.52), işletmenin çevresinin geliştiği (3.07) yargılarına katılmaktadırlar. Üreticilerin mahallelerinin bağlı bulunduğu ilçenin gelişiminin arttığı (2.88), mahallelerinde sel, dolu, kırağı gibi risklerin var olduğu (2.87), arazilerin sulanabilme durumunun zamanla iyileşeceği (2.86), gelecek zaman içinde arazilerinizin kamulaştırılacağı (2.73) yargılarına katılmışlardır. Bölgede huzur bozucu durumların yaşandığı (2.42) ve konaklama imkânının olduğu (2.27) yargılarına katılmamışlardır (Çizelge 4.24). Ayyıldız (2016) Tokat ilinde tarım arazilerinin kamulaştırılmasıyla beraber tarımsal üretimle hayatını sürdüren bireyler üzerinde mali baskıların artacağını ifade etmiştir. (Aydın 2018) Denizli ilinde köylerin mahalleye dönmesiyle asayiş ve güvenlik probleminin arttığını ifade etmiştir. Kalkan (2018) ise Van ilinde mahalleye dönüşen alanlarda araziye ulaşım imkanını arttırmak amacıyla yollar yapıldığını ifade etmiştir.

Çizelge 4.24. Kırsal Alanlarda Mahalle Olduktan Sonraki Değişiklikler

	Ortalama	Standart sapma
Ürün yetiştirirken topraktan istediğiniz verimi artmıştır.	3.58	0.749
Araziye ulaşım imkânı artmıştır.	3.52	0.687
İşletmenin çevresi gelişmiştir (Av, balıkçılık, piknik).	3.07	0.941
Bağlı olunan ilçenin gelişimi artmıştır (sağlık ve sosyal imkânlar).	2.88	0.584
Çeşitli riskler vardır (Sel taşkını, don, kırağı, dolu vs.).	2.87	0.668
Arazinizin sulanabilme durumu iyileşecektir.	2.86	0.801
Mülkün alım-satım kolaylaşacaktır.	2.82	0.747
Gelecek zaman içinde arazilerinizin kamulaştırılacaktır.	2.73	0.771
İş ve yatırım alanı kurmaya uygundur.	2.71	0.733
Bölge halkının girdi satın alma gücü yüksektir.	2.50	0.676
Münavebenin uygulanabilirliği kolaydır.	2.50	0.813
Huzur bozucu durumlar yaşanmaktadır (Ağır trafik, hırsızlık, hava kirliliği).	2.42	0.635
Konaklama imkânı vardır (Otel, pansiyon, apart).	2.27	0.595
Arazinizde doğal kaynaklar vardır (Maden) .	1.52	0.561

*1: Çok Az, 2: Az, 3: Ne Az Ne Fazla, 4: Fazla, 5: Çok Fazla

Kahramanmaraş büyükşehir olduktan sonra; üreticiler kırsal alanlarda bulunan arazilerin satış değerlerinin yükseldiği (4.03), tarım arazilerinin imara açıldığı (3.53) yargılarına katılmışlardır. Katılımcılara göre şehirleşmenin kırsal alana tarım sektöründe katkı sağladığı (2.67) ve yeni tarım alanları hizmete girdiği (2.41) yargılarına katılmamışlardır. Yani imara açılan yerlerin arazi fiyatlarını arttırdığı bunun yanı sıra tarım alanlarına ve tarım sektörüne katkıyı düşürdüğü saptanmıştır (Çizelge 4.25). Koç (2014) Kahramanmaraş ilinde ilçe belediyelerine ayrılan bütçenin artacağı ve altyapı hizmetlerinin bir bütünlük sağlayıp daha istikrarlı olacağını Usta vd. (2018) ise Konya ilinde mahalleye dönüşen kırsal alanlarda hayvancılık ve tarımsal üretimi hedefleyen tarımsal eğitim seminerlerinin arttığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.25. Büyükşehir Olduktan Sonra Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Hizmetleri

	Ortalama	Standart sapma
Kırsal alanlarda bulunan arazilerin satış değeri yükselmiştir.	4.03	0.501
Tarım arazileri imara açılmıştır.	3.53	0.904
Alt yapı hizmetlerini arttırmıştır.	3.35	0.671
Kırsal alanların doğrudan belediyeye bağlanması hizmet yetersizliğine yol açmıştır.	3.18	0.747
Arazi parça sayısı azalmıştır.	3.13	0.794
Kırsal alanlarda tarımsal eğitim seminerleri artmıştır.	3.00	0.878
Belediye kırsal alan hizmetlerini hızlandırmıştır.	2.94	0.649
Köy ve beldelerin mahalleye dönüşmesi hizmet aktarımını hızlandırmıştır.	2.81	0.673
Şehirleşmenin kırsal alana tarım sektöründe katkısı olmuştur.	2.67	0.665
Yeni tarım alanları hizmete girmiştir.	2.41	0.581

*1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Orta derecede katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum

Araştırma yapılan bölgelerin merkeze olan uzaklığı ortalama 26.20 km, pazara uzaklık 338.28 m, okula uzaklık 257.15 m, camiye uzaklık 236.52 m, markete uzaklık 107.54 m, binaların değeri 96562.50 TL, ödenen emlak, çöp, araç ve diğer vergiler ortalaması 2261.33 TL olduğu saptanmıştır. Arazilerin mahalleye dönüşüm sonrası üretici tarafından satmaya razı olduğu fiyatı ortalama 22976.56 TL olduğu tespit edilmiştir. İkamet adreslerine göre değerlendirilen faktörlerin kırsal alanların mahalle olduktan sonra değişkenlik gösterdiği vurgulanmıştır (Çizelge 4.26). Aydın (2018) Denizli ilinin kırsal alanlarında bulunan mahallelerin merkeze uzak olmasından dolayı, belediye hizmetlerinin aktarımının zorlaştığı ve maliyetinin arttığını ifade etmiştir.

Çizelge 4.26. Kırsal Alanlar Mahalle Olduktan Sonra Ortak Kullanım Yerlerine İlişkin Bilgiler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Merkeze uzaklık (km)	10	96	26.20	16.991
Pazara uzaklık (m)	50	2000	338.28	307.164
Okula uzaklık (m)	15	2000	257.15	221.949
Camiye uzaklık (m)	10	1000	236.52	177.517
Markete uzaklık (m)	10	800	107.54	90.998
Binaların değeri (TL)	70000	140000	96562.50	20134.880
Toplam vergi miktarı (emlak, çöp, araç vs.) (TL)	200	5000	2261.33	632.524
Arazi birim değeri (TL)	6000	50000	22976.56	6171.390

Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten yeni kurulan mahallelerin %14.1'ine yakın pazar yerlerinin kurulduğu belirlenmiştir. Mahallelerin %72.7'sinde okula olan mesafenin aynı kaldığı, %27.3'ü azaldığı saptanmıştır. Yeni okul inşa edilen mahallelerde ev ve okul arası mesafenin azaldığı tespit edilmiştir. Yeni dönüşen mahallelerin %21.1'inde cami, %27.3'ünde markete yakınlık artmıştır. Bu bölgelerde ülke genelinde yaygın olan marketlerin sayısı hızla artmıştır. Mahalleye dönüşen kırsal alanlarda binaların değerinde %82.8'lik bir artış olduğu, vergilerde ise üreticilerin hepsi artış olduğunu belirtmişlerdir. Arazi değerinin %96.1'inin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Kırsal alanlarda mahalleye dönüşümden sonra özellikle bina, arazi ve vergi fiyatlarının arttığı anlaşılmaktadır. Mahalle içi halkın uğrak mekânları gibi yerlere olan mesafelerde pek bir değişim olmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27. Kırsal Alanlar Mahalle Olduktan Sonra Ortak Kullanım Yerlerinin İkamet Adreslerine Uzaklık Değerlerindeki Değişiklikler

	Gruplar	Frekans	%
Pazar mesafesinin değişimi	Aynı kaldı	110	85.9
	Azaldı	18	14.1
	Toplam	128	100.0
Okula olan mesafenin değişimi	Aynı kaldı	93	72.7
	Azaldı	35	27.3
	Toplam	128	100.0
Camiye olan mesafenin değişimi	Aynı kaldı	101	78.9
	Azaldı	27	21.1
	Toplam	128	100.0
Markete olan mesafenin değişimi	Aynı kaldı	93	72.7
	Azaldı	35	27.3
	Toplam	128	100.0
Bina fiyatlarının değişimi	Arttı	106	82.8
	Aynı kaldı	22	17.2
	Toplam	128	100.0
Arazi fiyatlarındaki değişim	Arttı	123	96.1
	Aynı kaldı	5	3.9
	Toplam	128	100.0

Araştırma bölgesinde yaşayan üreticilerin %97.7'sinde yerleşim yerleri mevcut olduğu belirlenmiştir. Mahallelerin %69.5'inde elektrik ve %91.4'ünde atık su kanalı olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.28). Aydın (2018) Denizli ilinde birçok köyün atık su hizmetinden mahrum kaldığı ve bu nedenle atıkların çevre sorunlarına yol açtığını belirtmektedir.

Araştırma bölgesinin %69.5'inde yeni park yapım projeleri ve %91.4'ünde ise karayolu projesi olduğu belirlenmiştir. Anket yapılan alanların %85.9'unda baraj, %92.2'sinde havaalanı ve %94.5'inde herhangi bir demiryolu projesi olmadığı tespit edilmiştir. Mahallelerin %4.7'sinde itfaiye hizmetlerinin bulunduğu gözlemlenmiştir. İtfaiye hizmetlerinin mahallelerde yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.28). Usta vd. (2018) Konya ilinde mahalleye dönüşen alanlarda itfaiye merkezleri oluşturulmuştur.

Çizelge 4.28. Kırsal Alanlardaki İmkânlar

	Gruplar	Frekans	%
Mahallenin Yerleşim yeri iskân durumu	Evet	125	97.7
	Hayır	3	2.3
	Toplam	128	100.0
Mahallede elektrik varlığı	Evet	89	69.5
	Hayır	26	20.3
	Toplam	128	100.0
Mahallede atık su kanalı varlığı	Evet	117	91.4
	Hayır	11	8.6
	Toplam	128	100.0
Mahallede Park yapımı projesi	Evet	89	69.5
	Hayır	26	20.3
	Toplam	128	100.0
Mahallede karayolu yapım projesi	Evet	117	91.4
	Bilmiyorum	4	3.1
	Hayır	7	5.5
Mahallede yakınlarında baraj yapım projesi	Toplam	128	100.0
	Evet	3	2.3
	Bilmiyorum	15	11.7
Mahallede yakınlarında havaalanı yapım projesi	Hayır	110	85.9
	Toplam	128	100.0
	Bilmiyorum	10	7.8
Mahallede yakınlarında demiryolu yapım projesi	Hayır	118	92.2
	Toplam	128	100.0
	Bilmiyorum	7	5.5
Mahallede itfaiye varlığı	Hayır	121	94.5
	Toplam	128	100.0
	Evet	6	4.7
	Hayır	122	95.3
	Toplam	128	100.0
	Evet		

4.6. İstatistiksel analizler

4.6.1. Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeyine ile Çeşitli Faktörlerin Karşılaştırılması

Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile çeşitli faktörler arasında bağımsız iki örnek t testi uygulanmıştır. 6360 Sayılı Yasa hakkında bilgi sahibi olanların, bilgi sahibi olmayanlara göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üreticiler arasında köylerin mahalleye dönüşmesini isteyenler belediye hizmetlerinden daha fazla memnun olduğu saptanmıştır. İçme suyu, kanalizasyon, su ve atık su arıtma, zabıta, itfaiye, çöp

toplama hizmetlerinin bulunduğu mahallelerdeki üreticiler, bulunmayan mahallelerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Belediyelerin büyükşehir olmadan önce altyapı yeterliliğinin olduğunu düşünen üreticiler, bu düşünceye sahip olamayan üreticilere göre belediyenin hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çevre düzenlemesi, park bahçe, sulama kanalı, yol, okul, hastane, kütüphane, spor tesisi yeterliliği iyi durumda olan mahallerdeki üreticiler, olmayan mahallelerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksektir. Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile teste tabi olan faktörlerin her birinin %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.29). Denizli ilinde 6360 Sayılı Kanun ile gelen kentsel hizmet değişiklerinden memnun olma düzeyinin düşük olduğu sonucuna varmıştır (Aydın, 2018). Hızlı kentleşme belediye hizmetlerinin karşılamasında büyük problemlere ve hizmet maliyetlerinin artması, idari yönetimlerin zayıf kalmasına yol açmaktadır. İl özel idareleri ve belde belediyelerinin ulaştıramayacağı hizmetleri büyükşehir belediyelerinin karşılayabileceğini ifade etmiştir (Koç, 2014; Şengül 2010). Vural (2019) Ordu ilinde katılımcıların spor tesisleri gibi hizmetlerde artış olduğunu düşünenlerin belediye hizmetlerinden de memnun olduğunu vurgulamıştır.

Çizelge 4.29. Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeyine göre Bazı Faktörlerin Karşılaştırılması İçin Yapılan t Testi Sonuçları

		Ort.	S. Hata	t	p	
Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeyi	6360 Sayılı Kanun hakkında bilgi durumu	Hayır	3.07	0.031	-2.025	0.045
		Evet	3.18	0.049		
	Köylerin mahalleye dönüşmesinden memnun olunması	Hayır	3.01	0.032	-3.953	0.000
		Evet	3.21	0.039		
	İçme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde iyileşme durumu	Hayır	2.96	0.053	-3.198	0.002
		Evet	3.15	0.029		
	Mahallelerin büyükşehir olmadan alt yapı hazırlığı varlığı	Hayır	3.03	0.032	-3.446	0.001
		Evet	3.20	0.041		
	Çevre düzenlemesi	Hayır	2.88	0.089	-2.826	0.005
		Evet	3.13	0.027		
	Park bahçe düzenlemesi	Hayır	2.99	0.046	-3.208	0.002
		Evet	3.16	0.031		
	Sulama kanalı, yol inşa edilmesi	Hayır	2.91	0.045	-4.162	0.000
		Evet	3.16	0.029		
	Okul, hastane inşa edilme durumu	Hayır	3.04	0.034	-2.856	0.005
		Evet	3.19	0.041		
	Spor tesisi inşa edilmesi	Hayır	3.08	0.028	-2.223	0.028
		Evet	3.25	0.070		

4.6.2. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyi ile Çeşitli Faktörlerin Karşılaştırılması

Araştırmada kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile çeşitli faktörler arasında bağımsız iki örnek t testi uygulanmıştır. Dulkadiroğlu İlçesi'ndeki üreticilerin, Onikişubat İlçesi'ndeki üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İşletme dışı yatırımı olanların, olmayanlara göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha düşüktür. Bunun nedeni yaşanan değişimlerden tarımsal üretimin olumsuz şekilde etkilenmesi ve sonucunda geçimini sürdürmek için farklı iş ve yatırımlara yönelmelerin olmasıdır. Mazot ve gübre desteğinden faydalanan üreticiler, bu desteklerden faydalanmayan üreticilere göre tarımsal üretimin artacağından memnun olma düzeyi de yüksektir. 6360 sayılı yasayı bilen üreticiler, bilmeyenlere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha fazladır. Kırsal alanların mahalle olmasını isteyen üreticiler, istemeyen üreticilere göre

tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sulama kanalları ve yol inşa edilen mahallelerdeki üreticiler, inşa edilmeyen mahallelerdeki üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha fazla olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile değerlendirmeye alınan çeşitli faktörler arasında %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30. Kırsal Alanların Mahalleye Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyinin Çeşitli Faktörlerle Değerlendirmek Üzere Yapılan t Testi Sonuçları

Kırsal Alanların Mahalleye Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyi			Ort.	S. Hata	t	p
			İkamet durumu	Dulkadiroğlu	2.94	0.050
	Onikişubat	2.81	0.050			
Tarımsal işletme dışı yatırım durumu	Hayır	2.95	0.047	3.027	0.003	
	Evet	2.74	0.050			
Mazot, gübre desteği alınması	Hayır	2.72	0.068	-2.458	0.015	
	Evet	2.92	0.042			
6360 Sayılı Kanun hakkında bilgi durumu	Hayır	2.81	0.040	-2.729	0.007	
	Evet	3.01	0.070			
Köylerin dönüşmesinden memnun olma durumu	Hayır	2.76	0.046	-3.307	0.001	
	Evet	2.99	0.053			
Sulama kanalı, yol inşa edilmesi	Hayır	2.66	0.061	-3.275	0.001	
	Evet	2.93	0.041			

4.6.3. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyi ile Mahalle Gelir Düzeyinin Karşılaştırılması

Üreticilerin kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyinin mahalle gelir düzeyine göre farklılığı ortaya koymak üzere F testi uygulanmıştır. Mahalle halkının gelir düzeyi yükseldikçe tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerinden memnun olma düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir. Tarımsal üretimin artış göstermesi, üreticilerin gelir düzeyine katkı sağladığı ifade edilebilir. İstatistiksel anlamda kırsal alanların mahalle olduktan sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyleri ile mahallenin gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark vardır (Çizelge 4.31).

Çizelge 4.31. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyinin Mahalle Gelir Düzeyine Göre Farklılığı Belirlemek Üzere Yapılan F Testi Sonuçları

Mahalle gelir düzeyi	Tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyi		Standart Hata	F	p
	Frekans	Ortalama			
Düşük	52	2.82	0.051	4.464	0.013
Orta	73	2.88	0.049		
Yüksek	3	3.52	0.208		
Toplam	128	2.87	0.036		

Uygulanan F testi sonuçlarına göre hangi grubun farklılığı oluşturduğu incelenecek olursa; gelir düzeyi yüksek olan grubun düşük ve ortaya göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32. Tukey Testine Göre Farklı Grupların Tespiti

	Mahalle gelir düzeyi(i)	Mahalle gelir düzeyi (j)	p
Tukey	Düşük	Orta	0.708
		Yüksek*	0.010
	Orta	Düşük	0.708
		Yüksek*	0.018
	Yüksek	Düşük *	0.010
		Orta *	0.018

4.6.4. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyi ile Arazilerin İmara Açılmasını Doğru Bulma Durumunun Karşılaştırılması

Kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazilerin imara açılmasını doğru bulma durumunun karşılaştırılması amacıyla F testi uygulanmıştır. Arazilerin imara açılmasını doğru bulmayanların tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olmadığı saptanmıştır. Arazilerin imara açılmasının doğru olup olmadığına karar veremeyenler ve doğru olduğunu düşünenler, tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olduğu belirlenmiştir. İmara açılan arazilere sahip olan üreticilerin arazi değerleri artacağı düşüncesiyle bu durumdan şikâyet etmemektedirler. İstatistiksel olarak kırsal alanlar mahalle olduktan sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazilerin imara açılmasının doğru bulma durumu arasında anlamlı bir fark vardır (Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişikliklerden Memnun Olma Düzeyinin Arazilerin İmara Açılmasını Doğru Bulma Durumuna Göre Farklılığı Belirlemek Üzere Yapılan F Testi Sonuçları

Arazilerin imara açılmasının doğru bulma durumu	Tarımsal Üretim yapısındaki değişikliklerden memnuniyet düzeyi		Standart Hata	F	p
	Frekans	Ortalama			
Hayır	41	2.85	0.053	5.790	0.004
Kararsızım	41	3.05	0.064		
Evet	8	3.29	0.160		
Toplam	90	2.98	0.042		

Tukey testi sonuçlarına göre hangi grubun farklılık yarattığını inceleyecek olursak; arazilerin imara açılmasının doğru olmadığını düşünenlerin, kararsızım ve evet yanıtını verenlerden daha düşük bir ortalamayla tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.34).

Çizelge 4.34. Tukey Testine göre Farklı Grupların Tespiti

Tukey	Arazilerin imara açılması (i)	Arazilerin imara açılması (j)	p
	Hayır		Kararsızım*
Evet*			0.011
Kararsızım		Hayır *	0.044
		Evet	0.259
Evet		Hayır *	0.011
		Kararsızım	0.259

4.6.5.6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu İle Mahalle Kavramı Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumunun Karşılaştırılması

Araştırmaya katılanların 6360 sayılı Büyükşehir yasasını ile mahalle kavramı hakkında bilgi sahibi olanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere çapraz tablo ve Pearson Ki-Kare analizi sonuçları verilmiştir. Toplam 128 bireyin %77'sinin 6360 sayılı yasa ve mahalle hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Buna karşın %61'inin bu yasa ve mahalleyi tanımlayabildiği gözlemlenmiştir. 6360 sayılı yasa ile mahalle kavramını tanımlayabilme aralarında istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$) (Çizelge 4.35).

Çizelge 4.35. 6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu İle Mahalle Kavramı Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Ki-Kare Testi Sonuçları

6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hakkında bilgi sahibi olma durumu	Mahallenin kavramını bilme durumu		Toplam (%)	Ki-kare (p değeri)
	Hayır	Evet		
Hayır	77.0	23.0	100.0	17.640 (0.000)
Evet	39.0	61.0	100.0	
Toplam	64.8	35.2	100.0	

4.6.6. Kırsal Alanlar Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeylerine Çeşitli Faktörlerin Etkileri

Araştırmaya katılan üreticilerin kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olma düzeylerine etki eden faktörlerin etkisi doğrusal regresyon modeli ile belirlenmiştir. Modelde kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi bağımlı değişken olarak alınmıştır. Akaike, Schwarz ve Hannan-Quinn değerinin düşük, modelin F testinin anlamlı olması ($p < 0.005$) modelin bir bütün olarak anlamlı olduğunu ifade etmektedir (Çizelge 4.36).

Kırsal alanlarda belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile 39-47 arası yaşta, 48 ve üzeri yaşta üreticiler arasında ters yönlü bir ilişki olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Üreticilerin yaşı bir birim arttığında belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini sırasıyla 0.145 ve 0.114 birim düşmektedir. Üreticilerin yaşları ilerledikçe belediyenin mahallelere yaptığı hizmetlerden memnun olma düzeyi azalmaktadır. Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile gelir düzeyi 25000 TL'den az ve 25001 TL'den fazla olan üreticiler arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Gelir düzeyi 25001 TL'den fazla olan üreticiler, 25000 TL'den az olan üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.086 birim arttırmaktadır. Üreticilerin gelir düzeyi arttıkça belediye hizmetlerindeki memnun olma düzeyini arttırmaktadır. Kırsal alanda yapılan belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile eğitim durumu ilkökul ve altı, ortaokul ve üstü olan üreticiler arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Eğitim seviyesi ortaokul ve üzeri olan üreticiler, ilkökul ve altında olan üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.069 birim arttırmaktadır. Eğitim seviyesinin yüksek olması belediyenin uyguladığı hizmetlerden memnun olma düzeyini arttırdığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.36).

Vural (2019) Ordu ilinde belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyine göre eğitim durumunu kıyaslamış ve eğitim durumu arttıkça belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyinin azaldığı sonucuna varmıştır. Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyinin genç yaşlardaki katılımcılarda daha fazla olduğunu belirlemiştir (İrdem ve Mutlu, 2016).

Mahallelerde belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile arazi varlığı 18 dekar ve altı, 19 dekar ve üzeri olan üreticilerin arasında ters yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Arazi varlığı 19 dekar ve üzeri olan üreticiler, 18 dekar ve altı olan üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.106 birim azaltmaktadır. Üreticilerin arazi varlığı düştükçe belediye hizmetlerinden daha memnun olduğu belirlenmiştir. Arazi varlığı çok olan üreticiler, arazi varlığı az olan üreticilere göre yol yapımı, yeşil alan çalışması ve imar düzenlemeleri gibi faktörlerden daha fazla etkilendiğinden dolayı belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi düşmektedir. Üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile tarımsal işletme dışı yatırımı olma durumu arasında ters yönlü bir ilişki olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Tarımsal işletme dışı yatırımları olan üreticiler, yatırımı olmayan üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.093 birim düşürmektedir. Kasap, bakkal, market vs. hizmet sektöründe yatırımı bulunan üreticilerin, belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir. Belediyenin mahallelere yaptığı hizmetlerden memnun olma düzeyi ile içme suyu, kanalizasyon hizmetlerinde iyileşme durumu arasında doğrusal bir ilişki saptanmıştır. İçme suyu, kanalizasyon hizmetlerinde iyileşme olan mahallelerde yaşayan üreticiler, olmayan mahallerde yaşayan üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnuniyet duyma düzeyini 0.078 birim yükselmektedir. Mahalleye dönüşen yerlerdeki belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile sulama kanalları, köprüler, yollar inşa edilme durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Mahallelere sulama kanalları, köprüler ve yollar yapılan mahallelerdeki üreticiler, yapılmayan mahallerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.082 birim yükselmektedir. Kırsal alanlarda belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile tarım arazilerinin imara açılma durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki saptanmıştır. Tarım arazileri imara açılan mahallelerdeki üreticiler, imara açılmayan mahallelerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.128 birim arttırmaktadır. İmar açılan alanlarda bahçe veya tarla niteliğindeki arazilerin, parsel niteliği kazanması arazinin birim fiyatını arttırdığı için belediyenin hizmetlerinden memnuniyet duyulmaktadır. Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile belediye hizmetlerini

mahallelere ulaştırma hızı arasında doğrusal yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Kırsal alanlarda belediye hizmetlerinin ulaştırma hızı artan mahallelerdeki üreticiler, azalan mahallerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini 0.285 birim artmaktadır. Belediyelerin etkin, verimli ve zamanında hizmet götürmesi, mahallelerde yaşayan üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olmasını sağlamaktadır (Çizelge 4.36).

Ayyıldız (2016) Tokat ilinde hizmet aktarımı ve hızında ilçe belediyelerinin bu görevi üstlenmesinden dolayı mali kaynaklı aksaklıklar olacağını belirtmektedir. Koç (2014) Kahramanmaraş ilinde büyükşehir belediye hizmetlerinin hızlı ve bölgenin sorunlarına yönelik katkı sağlayacağını belirtmektedir.

Çizelge 4.36. Kırsal Alanlar Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Belediye Hizmetlerinden Memnun Olma Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Analizi (Çoklu Regresyon Modeli)

Bağımsız Değişken	Katsayı	Std. Hata	
Sabit	1.767 ***	0.117	
Yaş (39-47)	-0.145 ***	0.050	
Yaş (48 ve üzeri)	-0.114 **	0.058	
Gelir düzeyi (≥ 25000 TL, < 25001 TL)	0.086 **	0.038	
Eğitim durumu (ilkokul ve altı, ortaokul ve üstü)	0.069 *	0.040	
Arazi varlığı (≥ 18 da, < 19 da)	-0.106 **	0.045	
Tarımsal işletme dışı yatırıma olma durumu (Hayır:0, Evet:1)	-0.093 ***	0.035	
İçme suyu, kanalizasyon hizmetlerinde iyileşme durumu (Hayır:0, Evet:1)	0.078 *	0.040	
Sulama kanalları, köprüler, yollar inşa edilme durumu (Hayır:0, Evet:1)	0.082 *	0.042	
Tarım arazilerinin imara açılma durumu (Hayır:0, Evet:1)	0.128 ***	0.018	
Kırsal alanda belediye hizmet hızı (Kesinlikle azaldı:1, Kesinlikle arttı:5)	0.285 ***	0.026	
Bağımlı değişken ortalaması	3.105	Bağımlı değişken ö.s.	0.304
Kalıntı kareleri toplamı	3.791	Bağlanım ö.h.	0.180
R ²	0.676	Düzeltilmiş R ²	0.649
F(10, 117)	24.459	P değeri (F)	0.000
Log-olabilirlik	43.612	Akaike ölçeği	-65.224
Schwarz ölçeği	-33.852	Hannan-Quinn	-52.477

(***) %99, (**) %95, (*) %90 güven aralığında önem düzeyleridir.

4.6.7. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeyine Çeşitli Faktörlerin Etkilerinin Açıklanması

Araştırmaya katılanların kırsal alanlar mahalleye döndükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeylerine etki eden faktörlerin etkisi doğrusal regresyon modeli ile açıklanmıştır. Modelde kırsal alanların mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi bağımlı değişken olarak alınmıştır. Akaike, Schwarz ve Hannan-Quinn değerinin düşük, modelin F testinin anlamlı olması ($p < 0.005$) modelin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile tarımsal tecrübeleri arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üreticilerin tarımsal tecrübeleri bir birim arttığında tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyi 0.006 birim azalmaktadır. Üreticilerin tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazi varlığı 18 dekar ve altı, 19 dekar ve üzeri olan üreticiler arasında ters yönlü bir ilişki olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Arazi varlığı 19 dekar ve üzeri olan üreticiler, 18 dekar ve altı olan üreticilere göre tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.129 birim azaltmaktadır. Arazi varlığı fazla olan üreticiler, arazi varlığı az olan üreticilere göre yol yapımı, yeşil alan çalışmaları, imar düzenlemeleri gibi faktörlerden daha fazla etkilenmektedir. Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile kooperatiflere üyelik durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kooperatiflere üye olanlar, üye olmayanlara göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.106 birim yükseltmektedir. Kooperatife üye olan üreticilerin desteklerden yararlanma imkânlarının artması ve örgütlenme bilincinin oluşması tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olmasına katkı sağlamaktadır. Tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile üreticilerin arazilerindeki parça sayısındaki değişim arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Arazi parça sayısının azalan üreticiler, artan üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.267 birim arttırmaktadır. Katılımcıların toplulaştırma çalışmalarıyla yapılan düzenlemeler sonucu arazilerindeki parça sayısının azalması, tarımsal üretimi arttırmaktadır. Üreticilerin tarımsal üretiminin artması ise, tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyini yükseltmektedir. Kırsal alanlardaki tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile tarımsal eğitim seminerleri düzenlenmesi arasında doğrusal yönlü

bir ilişki vardır. Kırsal alanlar mahalle olduktan sonra tarımsal eğitim seminerlerine katılan üreticiler, katılmayan üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.085 birim arttırmaktadır. Üreticilerin tarımsal eğitim seminerlerine katılımının artması, bilinç düzeyini yükselterek tarımsal üretimi arttırmasına katkı sağlayacaktır. Üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile şehirleşmenin tarıma katkı durumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu saptanmıştır. Şehirleşmenin tarım sektörüne katkısının olduğunu düşünen üreticiler, olmadığını düşünen üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.264 birim arttırmaktadır. Üreticilerin yetiştiricilik yaptığı alanlarda şehirleşmenin getirdiği teknoloji ve ulaşım ağının iyileşmesi, tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olunmasına katkı sağlamaktadır. Kırsal alanlar mahalle olduktan sonra üreticilerin tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazilerin satış değeri arasında doğrusal bir ilişki saptanmıştır. Arazi satış değeri yükselen üreticilerin, yükselmeyen üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini 0.129 birim arttırmaktadır (Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37. Kırsal Alanların Mahalleye Dönüştükten Sonra Üreticilerin Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklerden Memnun Olma Düzeylerine Faktörlerin Etkileri (Çoklu Regresyon Modeli)

Bağımsız Değişken	Katsayı	Std. Hata	
Sabit	0.640 **	0.245	
Eğitim durumu (ortaokul ve altı, lise ve üzeri)	0.046	0.047	
Tarımsal tecrübe (yıl)	-0.006 *	0.003	
Gelir (TL/yıl)	3.224	2.653	
Arazi varlığı (≥ 18 da, < 19 da)	-0.129 **	0.057	
Kooperatife üyelik durumu (Hayır:0, Evet:1)	0.106 **	0.049	
Tarımsal kuruluşlarla görüşme sıklığı (hiç görüşmeyen:0, üç ayda bir ve daha az görüşen:1)	-0.058	0.051	
Mahalleye dönüşümden sonra arazi parça sayısındaki değişim (Kesinlikle azaldı:1, Kesinlikle arttı:5)	0.267 ***	0.030	
Tarımsal eğitim seminerleri (Kesinlikle azaldı:1, Kesinlikle arttı:5)	0.085 ***	0.027	
Şehirleşmenin tarıma katkısı (Kesinlikle azaldı:1, Kesinlikle arttı:5)	0.264 ***	0.033	
Arazilerin satış değeri (Kesinlikle azaldı:1, Kesinlikle arttı:5)	0.129 ***	0.043	
Bağımlı değişken ortalaması	2.870	Bağımlı değişken ö.s.	0.407
Kalıntı kareleri toplamı	6.495	Bağlanım ö.h.	0.236
R ²	0.693	Düzeltilmiş R ²	0.667
F(10, 117)	26.382	P değeri (F)	0.000
Log-olabilirlik	9.163	Akaike ölçęęi	3.675
Schwarz ölçęęi	35.047	Hannan-Quinn	16.421

(***) %99, (**) %95, (*) %90 güven aralığında önem düzeyleridir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada Kahramanmaraş büyükşehir belediyesinde kırsal alanların tarımsal üretim yapısındaki değişiklikler belirlenmiştir. Katılımcılarla birebir yapılan birincil veri kaynağını oluşturan anket çalışmasının sonuçlarına göre parametrik, parametrik olmayan testler ve çoklu regresyon modeli kullanılarak konunun hassasiyeti göz önüne alınmıştır.

Katılımcıların %33.6'sı inşaatların ikinci ürün yetiştirmeyi engellediğini ve %60.2'si ise inşaat alanlarının genişlemesi ile tarımsal üretim için su bulmakta sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin çok az bir kısmı ikinci ürün üretebildiği ve suyun ikinci ürün için yeterli olmadığı belirlenmiştir. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi sulama imkânlarının geliştirilmesi amacıyla mahallelere sulama kanalları inşa edebilir. Ayrıca kırsal alanlarda, inşaatların sulama alanlarını daraltacak şekilde yapılmasını imar kanunları dâhilinde engelleyebilir.

Mahalleye dönen kırsal alanlarda tarımsal desteklerde üreticilerin birçoğu herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir. Köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması, tarımsal desteklerin büyükşehir belediyelerince karşılanması gerektiği sonucunu doğurmuştur. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarımsal destek programları hazırlayarak mahallelerde tarımsal üretimi arttırabilir.

Mahalle kavramının köylere yerleşmesi tarla fiyatlarında bir miktar artışa neden olmuştur. Son on yılda arazi fiyatlarının arttığını, arazi satın almak isteyenlerin artış gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma bölgesinde yüksek oranda imara açılan alanların bulunduğu ve kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra imara açılan alanların artış gösterdiği saptanmıştır. Kırsal alanlardaki arazilerin imara açılmasını üreticilerin %45.6'sı istemediği saptanmıştır. Üreticilerin tarım arazilerinin imara açılmasını istemesinin nedeni ise sahip olduğu arazilerin fiyatı ve kirası yükselmesinden dolayıdır. Arazilerin fiyatının imardan sonra ortalama %19.89 arttığı ve bu artış sonrası inşaat sektörünün ilerlediği gözlemlenmiştir. İmara açılan arazilerin tarımsal üretime olumsuz etkisi bulunduğu yadsınamaz bir gerçek olup bu alanların imara açılması engellenmelidir.

Tarım arazilerinin imara açılması, ürün verimi ve kalitesini düşürdüğü saptanmıştır. Mahallelerde imar düzenlemeleri yapılmaya başlandıktan sonra, üreticilerin %83.3'ü bitkisel

ürün üretmeyen tanıdığı olduğunu ifade etmişlerdir. Üreticilerin imar düzenlemelerinden zarar görmesinin engellenmesi için Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve Tarım İl/İlçe Müdürlükleri'nin bu konuda birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Katılımcıların az bir kısmının 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu hakkında bilgi sahibi olduğu ve köyün tanımını mahalleden daha fazla yapabildikleri belirlenmiştir. Katılımcıların yaşantılarındaki pozitif değişimlerin çevre düzenlemelerinden, bakım onarım hizmetlerinin artmasından ve ulaşım hizmetlerinin ilerlemesinden olduğu tespit edilmiştir. Negatif değişimler ise emlak ve çöp vergilerin alınması, tarımsal sorunların artması nedeniyle olduğu saptanmıştır.

Mahalleye dönüşen kırsal alanlarda içme suyu, kanalizasyon, zabıta hizmetlerinde, çöplerin toplanma sıklığı ve çevre düzenlemelerinde iyileşmeler olduğu, alt yapı hizmetleri ve spor tesislerinin inşasının yeterli düzeyde olmadığı saptanmıştır.

Araştırma bölgesinde üreticilerin tarımın geleceğinin arazilerin imara açılması nedeniyle zarar göreceğini, tarımsal üretimin azalacağını vurgulamışlardır. Tarımın iyi yönde gelişme kaydedeceğini savunanların oranı çok düşüktür.

Katılımcıların 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının kırsal kesime avantajları olarak şehirleşme ile birlikte imkânların gelişeceği ve belediye hizmetlerinin artacağını düşünmektedir. Bunun yanı sıra dezavantaj olarak tarımsal üretim sorunların artacağı, şehirleşmenin kırsal kesime zarar vereceği, vergilerin kira ve satış bedellerinin artacağını ifade etmişlerdir.

Kahramanmaraş büyükşehir olduktan sonra arazilerin satış değerinin yükseldiği, tarım arazilerinin imara açıldığı yüksek bir katılım oranına sahip olduğu belirlenmiştir. Şehirleşmenin kırsal alana tarım sektöründe katkı sağlaması ve yeni tarım alanları hizmete girmesi konusunda düşük bir katılımın olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırma bölgesinde yaşayan üreticilerin birçoğunun yerleşim yeri, park yapım projesi, karayolu projesi ve elektrik olduğu gözlemlenmiştir. Baraj, havaalanı ve itfaiye gibi birçok hizmetin ise az bulunduğu saptanmıştır. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin mahallede olmayan imkânları geliştirmek için yeni projeler geliştirebilir. Mahallelerde özellikle itfaiye merkezlerinin eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

6360 Sayılı Yasa hakkında bilgi sahibi olanların, bilgi sahibi olmayanlara göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üreticiler arasında köylerin mahalleye dönüşmesini isteyenler belediye hizmetlerinden daha fazla memnuniyet duyduğu tespit edilmiştir.

İçme suyu, kanalizasyon, su ve atık su arıtma, zabıta, itfaiye, çöp toplanma hizmetlerinin bulunduğu mahallelerdeki üreticiler, bulunmayan mahallelerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Belediyelerin büyükşehir olmadan önce altyapı yeterliliğinin olduğunu düşünen üreticiler, bu düşünceye sahip olamayan üreticilere göre belediyenin hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çevre düzenlemesi, park bahçe, sulama kanalı, yol, okul, hastane, kütüphane, spor tesisi yeterliliği iyi durumda olan mahallerdeki üreticiler, olmayan mahallelerdeki üreticilere göre belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi daha fazladır.

Dulkadiroğlu Mahallesi'ndeki üreticiler, Onikişubat Mahallesi'ndeki üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İşletme dışı yatırımı olanların, olmayanlara göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha az olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni yaşanan değişimlerden tarımsal üretimin olumsuz şekilde etkilenmesi ve sonucunda geçimini sürdürmek için farklı iş ve yatırımlara yönelmelerin olmasıdır.

Mazot ve gübre desteğinden faydalanan üreticiler, bu desteklerden faydalanmayan üreticilere göre tarımsal üretimi artacağından memnun olma düzeyi de yüksek olduğu belirlenmiştir. 6360 sayılı yasayı bilen üreticiler, bilmeyenlere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Kırsal alanların mahalle olmasını isteyen üreticiler, istemeyen üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Sulama kanalları ve yol inşa edilen mahallelerdeki üreticiler, inşa edilmeyen mahallelerdeki üreticilere göre tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Mahalle halkının gelir düzeyi yükseldikçe tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerinden memnun olma düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir. Tarımsal üretimin artış göstermesi, üreticilerin gelir düzeyine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Arazilerin imara açılmasını doğru bulmayanların tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olmadığı saptanmıştır. Doğru olup olmadığına karar veremeyenler ve doğru olduğunu düşünenler, tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olduğu belirlenmiştir. İmara açılan arazilere sahip olan üreticilerin arazi değerleri artacağından bu durumdan şikâyet etmemektedirler.

6360 sayılı yasa ile mahalle kavramını tanımlama arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Büyükşehir Yasası hakkında bilgi sahibi olanların mahalle kavramını da tanımlayabildiği gözlemlenmiştir.

Kırsal alanlarda belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile 39-47 arası yaştaki, 48 ve üzeri yaştaki üreticiler arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üreticilerin yaşları ilerledikçe belediyenin mahallelere yaptığı hizmetlerden memnun olma düzeyi azaldığı tespit edilmiştir.

Mahallelerde uygulanan belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile gelir düzeyi 25000 TL'den az ve 25001 TL'den fazla olan üreticiler arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üreticilerin gelir düzeyi arttıkça belediye hizmetlerindeki memnun olma düzeyini arttığı saptanmıştır.

Kırsal alanda yapılan belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile eğitim durumu ilkokul ve altı, ortaokul ve üstü olan üreticiler arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Eğitim seviyesinin yüksek olması belediyenin uyguladığı hizmetlerden memnun olma düzeyini arttırdığı belirlenmiştir.

Mahallelerde belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile arazi varlığı 18 dekar ve altı, 19 dekar ve üzeri olan üreticilerin arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üreticilerin arazi varlığı düştükçe belediye hizmetlerinden daha memnun olduğu belirlenmiştir. Arazi varlığı çok olan üreticiler, arazi varlığı az olan üreticilere göre yol yapımı, yeşil alan çalışması ve imar düzenlemeleri gibi faktörlerden daha fazla

etkilendiğinden dolayı belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi düştüğü tespit edilmiştir.

Belediye hizmetlerinden memnuniyet duyma düzeyi ile tarımsal işletme dışı yatırımı olma durumu arasında ters yönlü bir ilişki olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Kasap, bakkal, market vs. hizmet sektöründe yatırımı bulunan üreticilerin, belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

Belediyenin mahallelere yaptığı hizmetlerden memnun olma düzeyi ile içme suyu, kanalizasyon hizmetlerinde iyileşme durumu arasında doğrusal bir ilişki saptanmıştır. Mahalleye dönüşen yerlerdeki belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile sulama kanalları, köprüler, yollar inşa edilme durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kırsal alanlarda belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile tarım arazilerinin imara açılma durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki saptanmıştır. İmar açılan alanlarda bahçe veya tarla niteliğindeki arazilerin, parsel niteliği kazanması arazinin birim fiyatını arttırdığı için belediyenin hizmetlerinden memnuniyet duyulduğu belirlenmiştir.

Belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi ile belediye hizmetlerini mahallelere ulaştırma hızı arasında doğrusal yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Belediyelerin etkin, verimli ve zamanında hizmet götürmesi, mahallelerde yaşayan üreticilerin belediye hizmetlerinden memnun olmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile tarımsal tecrübeleri arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Tarımsal tecrübeleri artan üreticiler tarımsal üretimdeki getirinin az olduğunu düşünmelerinden dolayı tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi de düşük olduğu belirlenmiştir.

Tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazi varlığı 18 dekar ve altı, 19 dekar ve üzeri olan üreticiler arasında ters yönlü bir ilişki olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Arazi varlığı fazla olan üreticiler, arazi varlığı az olan üreticilere göre yol yapımı, yeşil alan çalışmaları, imar düzenlemeleri gibi faktörlerden daha fazla etkilendiği tespit edilmiştir.

Kırsal alanlar mahalleye dönüştükten sonra üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile kooperatiflere üyelik durumu arasında doğrusal yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kooperatife üye olan üreticilerin desteklerden yararlanma imkânlarının artması ve örgütlenme bilincinin oluşması tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olmasına katkı sağlamaktadır.

Üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile arazilerindeki parça sayısındaki değişim arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların toplulaştırma çalışmalarıyla yapılan düzenlemeler sonucu arazilerindeki parça sayısının azalması, tarımsal üretimi arttırmaktadır. Üreticilerin tarımsal üretiminin artması ise, tarımsal üretimdeki değişikliklerden memnun olma düzeyini yükseltmektedir.

Üreticilerin kırsal alanlardaki tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile tarımsal eğitim seminerleri düzenlenmesi arasında doğrusal yönlü bir ilişki vardır. Üreticilerin tarımsal eğitim seminerlerine katılımının artması, bilinç düzeyini yükselterek tarımsal üretimi arttırmasına katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyi ile şehirleşmenin tarıma katkı durumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üreticilerin yetiştiricilik yaptığı alanlarda şehirleşmenin getirdiği teknoloji ve ulaşım ağının iyileşmesi, tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olunmasına katkı sağladığı saptanmıştır.

Hayvancılık sektöründe kırdan kente geçişte en büyük sorunların başında inşaat ve ev alanlarının işletmelerden yasa gereği belli bir uzaklıkta olması gerekmektedir. Bu nedenle imara açılan arazilerin bu tarz işletmelere yakın olması ve binalar inşa edilmesi hayvancılık işletmelerinin kapanmasına ve kaldırılmasına sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak; üreticilerin kırsal alanların mahalleye dönüşmesinden sonra çevre düzenlemeleri, park bahçe, okul, hastane, spor tesislerinin inşa edilmesi, içme suyu, kanalizasyon hizmetlerinin artması belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyini yükselttiği tespit edilmiştir. Kırsal alanlarda mazot, gübre desteğinin artması, sulama kanallarının inşa edilmesi, kooperatiflere üyeliklerin gerçekleşmesi, arazi parçasının azalması, tarımsal eğitim seminerlerinin düzenlenmesi, üreticilerin tarımsal üretim yapısındaki değişikliklerden memnun olma düzeyini arttırmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ak, B., 2014. Parametrik Hipotez Testleri, *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti, ISBN: 975-9091-14-3, Ankara.
- Anonim, 2014. Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Resmi Gazete Tarih: 23.07.2004, Sayı 25531.
- Antalyalı, Ö. L., 2014. Varyans analizi (Anova – Manova), *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti, ISBN: 975-9091-14-3, Ankara.
- Aydın, F., 2018. *6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açından Bir İnceleme Manisa Örneği*, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Ayyıldız, M., Çiçek, A., Ayyıldız, B., 2016. *6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi TARGİD, Özel Sayı, S: 280-285, Nevşehir.
- Ceylan, S., Somuncu, M., 2018. *Kırsal Alanların Dönüşümünü Kavramsal Bakımdan Yeniden Düşünmek*, TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara.
- Ceylan, S., Tekkanat, S.S., 2018. *6360 Sayılı Kanun ve Ankara İline Etkileri*, Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi, 3(2): 20-42, Bitlis.
- Clason, D. L., Dormody, T. J., 1994. *Analyzing Data Measured By Individual Likert-Type Items*. *Journal Of Agricultural Education*, 35(4): 31- 35.
- Çalıştay Sonuç Bildirgesi, 2015, *Büyükşehir Belediye Yasası Ne Getirdi Ne Götürdü?*, Ankara.
- Çamdere, M. A., 2018. *6360 Sayılı Kanununun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (2): 35-60.
- Çay, T., İşcan, F., Yıldız, F., Ayten, T., Uyan M., Yalprı Ş., Ertunç E., 2014. *Büyükşehir Yasası Kapsamında Kırsal Alanların Düzenlenmesi*, Arazi Yönetim Çalıştayı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Osman Turan Kongre Merkezi, Trabzon.

- Çelikyay, H., 2014. *Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Çiftçi, F., Tomar, A., 2013. *Büyükşehir Yasasının İzmir Kırsalı Üzerine Olası Etkileri*, Tmmob 2. İzmir Kent Sempozyumu, İzmir.
- Demirgil, H., 2014. *Parametrik Olmayan Hipotez Testleri*, Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti, 85-110, Ankara.
- Durgun, A., 2018. *6360 Sayılı Kanun Kapsamında Büyükşehir Belediyelerinin Mali Açıdan Analizi Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği*, T. C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Erat, V., 2016. *Mahalli İdare Birimleri Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri*, Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi, 1(1): 87-98, Bitlis.
- Genç, F.N., 2014. *6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1, (Özel Sayı) : 1-29, Aydın.
- Gözler, K., 2013. *6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler Yirmi Dokuz İlde İl Özel İdareleri ve Köylerin Kaldırılması ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlçe Belediyesi Haline Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun Mudur?*, Legal Hukuk Dergisi, 11(122): 37-82.
- Gün, S., 2014. *Köylerin ve Kırsal Alanın Yeniden Tanımlanması Sürecinde Tarım Topraklarının Kullanımı ve Korunması*, 11. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, S: 3-5, Samsun.
- Günel, A., Avtur, S., Okudan, S., 2014. *6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(3), Isparta.
- İrdem, İ., Mutlu, A., 2016. *6360 Sayılı Yasayla Kır-Kent Kavramlarının Muğlaklaşması Sorunu ve Olası Sonuçları*, KAYSEM, 159-176, İzmir.
- Kalkan, Y., 2018. *6360 Sayılı Kanunun Kırsal Gelişime Etkisinin İncelenmesi: Van Büyükşehir Belediyesi Örneği*, T.C. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa.

- Karaaslan, M., 2013. *Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme*, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(29), Diyarbakır.
- Keleş, R., 2017. *Anakent Yönetimlerini Düzenleyen Yasa Ne Getirdi, Ne Götürdü?* Available From URL: <http://www.cekulvakfi.org.tr/makale/anakent-yonetimlerini-yeniden-duzenleyen-yasa-ne-getirdi-ne-goturdu>, (Erişim Tarihi: 13.04.2017).
- Kızılboğa, R., Alıcı, O.V., 2013. *Türkiye’de Kırsal Alan Belediyeciliği ve Büyükşehir Belediyelerinde İl Mülki Sınırı Uygulaması*, Türk İdare Dergisi, Sayı 476.
- Koç, H., 2014. *Türkiye’de Büyükşehir Yapılanması Kahramanmaraş Örneği*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Koç, M., 2018. *6360 Sayılı Kanunun Mahalleye Dönüştürülen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi)*, T. C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Anabilim Dalı Yerel Yönetimler Ve Kent Politikaları Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Kut Görgün, E., Yörür, N., 2017. *6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği*, Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 2(1), Aydın.
- Küçüksille, E., 2014. *Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli, Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın Ve Dağıtım Ltd. Şti, Ankara.
- Likert, R., 1967. *The Method of Constructing an Attitude Scale” Readings in Attitude Theory and Measurements. Ed. Martin Fishbein. John Wiley and Sons Inc. s.90-95, New York.*
- Mahmutoğlu, A., 2009. *Kırsal Alanda Çevre Sorunlarına Etik Yaklaşım Kırsal Çevre Etiği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Malhotra, N. K., 2004. *Marketing Research (An Applied Orientation)*, Pearson Prentice Hill. Fourth Edition.712s.
- Nacak, O., 2015. *Türkiye Yönetim Anlayışında Bir Değişim: Siyasal Temsilin Doğuşu ve Gelişimi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(1), Afyon.

- Newbold, P., 1995. *Staticsfor Business and Economics*. Prentice-Hall international, New Jersey. 867pp.
- Özbey, A.T., 2015. *6360 Sayılı Yasaya Göre Oluşturulan Büyükşehirler Üzerine Bir Araştırma ve Malatya Örneği*, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi, İstanbul.
- Paksoy, M., Palabıçak, M. A., 2017. *Yerel İncir Çeşidi Üreticiliğinin Bazı Sosyo-Ekonomik Göstergelerle İncelenmesi: Abbas İnciri Örneği*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, *Derim*, 34(2):142-146, Kahramanmaraş.
- Partigöç, N.S., 2018. *Kentleşme Sürecinde Kırsal Alanların Mekânsal Değişimi ve Dönüşümü: Denizli Kenti Örneği*, Pamukkale Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 11(1), Denizli.
- Sağirekmekmekci, A., 2015. *Yerelleşme-Merkezileşme Tartışmaları Bağlamında Türkiye’de Mahallege Dönüşen Köy Yönetimlerinin Mevcut Durumu Hatay Örneği*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Hatay.
- Şengül, R., 2011. *Yerel Yönetimler*, Umuttepe Kitapevi, Kocaeli.
- Tekçe, Y., 2018. *6360 Sayılı Kanununun Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği*, T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal bilimler enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Tezbaşaran, A.A., 2004. *Likert Tipi Ölçeklere Madde Seçmede Geleneksel Madde Analizi Tekniklerinin Karşılaştırılması*. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54): 77-87.
- Tezbaşaran, A.A., 2008. *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu (e-kitap)*. http://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu.
- Tuncer, P., 2015. *Türkiye’de Kentleşme Politikaları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yükseokulu, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, (37): 275-290.
- TÜİK, 2017. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları Available From URL: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>, (Erişim Tarihi: 15.04.2017).

- TÜİK, 2017. Yıllara ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezleri ve Belde/ Köy Nüfusu 1927- 2013. AvailableFromURL:http://www.tuik.gov.tr/preltatistiktablo.do?istab_id=1587, (Erişim Tarihi = 15.04.2017).
- Tümer, İ. E., 2011. *Bitkisel Ürün Sigortası Yaptırma İsteğinin Belirlenmesi: Tokat İli Örneği*, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 42 (2): 153-157, Erzurum.
- Tümer, İ. E., Ağır, H. B., Uslu Z., 2019. *Çiftçilerin Tarım Sigortası Yaptırma İstekliliği: Konya İli Ilgın İlçesi Örneği*, KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi, 22(4): 146-153, Kahramanmaraş.
- Tümer, İ. E., Akbay S., Palabıyık E., 2018. *The Economic Contribution of Recycling in Kahramanmaraş*, KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi, 21(Özel Sayı): 146-153, Kahramanmaraş.
- Tümer, İ. E., Aytıp, Y., Kuşçu, Ö., 2019. *Mısır Üretiminde Girdi İsrafında Etkili Olan Faktörler: Kahramanmaraş İli Örneği*, Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 9(3): 1710-1718, Iğdır.
- Türkiye belediyeler birliği, 2014. *6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Rehber*, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982. Resmi Gazete Tarih: 9.11.1982. Sayı 17863.
- Ural, A., Kılıç, İ., 2011. *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi*, 257-264, Ankara.
- Usta, S., Akman, E., Kocaoğlu, M., 2018. *6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediye Sistemin Etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği*, TESAM Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı, 217-249, Konya.
- Vural, Y. E., 2019. *6360 Sayılı Kanun'un Mülki İdare Mesleği üzerindeki Etkisi*, Ordu İli Örneği, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yenigül, S.B., 2016. *Büyükşehirlerde Tarımsal Alanların Korunmasında Kentsel Tarım ve Yerel Yönetimlerin Rolü*, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir Ve Bölge Planlama Bölümü, 11(2), Ankara.

Yıldırım, U., Gül, Z., Akın, S., 2015. *İl Mülki Sınırı Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Yenilikler*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İibf Dergisi, 10(2): 205- 229, Eskişehir.

Zengin, O., 2014. *Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi*, Ankara Barosu Dergisi, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Rıdvan Gültekin
Telefon : 05435129456
E posta : rdvngltkn@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	KSÜ/ Tarım Ekonomisi Bölümü	2016

Yabancı Dil

İngilizce

Uluslararası Hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

Tümer, İ. E., Akbay, C., Hasan, K. O., Gültekin R., 2016. “*Methods of Fighting Against Drought in Growing Wheat*”, Journal of Agricultural Faculty of Uludag University, 30 (Özel sayı): 69-74, Bursa.

Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler

- Tümer İ. E., Bulut D. O., Ağır H. B., Gültekin, R., 2018. “*Analysis of the Factors Affecting the Willingness of Farmers to Make Drought Insurances*” 1. International Agricultural Science Congress, s:77, Van.
- Tümer, İ. E., Palabıçak, M., Gültekin R., Aral, R., 2018. “*Struggle Methods with Drought in Wheat Breeding: A Case Study of Nevşehir Province*”, 1. International Agricultural Science Congress, s:88, Van.
- Tümer, İ. E., Palabıçak, M., Ağır H. B., Gürün, S., Gültekin, R., 2018. “*Factors Affecting Fruit and Vegetable Waste: A Case Study of Kahramanmaraş Province*”, 1. International Agricultural Science Congress, s:62, Van.
- Tümer, İ. E., Ağır H. B., Gültekin, R., Ulaş, Z. M., 2018. “*Socio-Cultural Effects of Tunceli Province’ s Local Products and Its Economic Importance*”, 1. International Agricultural Science Congress, s:69, Van.
- Tümer, İ. E., Ağır H. B., Gültekin, R., Kerkez, H., 2018. “*Factors Affecting the Utilization of Farmers from Plant Production Supports*”, 1. International Agricultural Science Congress, s:63, Van.

Projeler

KSÜ BAP projesi, “*Mahalle Dönüşen Kırsal Alanların Tarımsal Üretim Yapısındaki Değişiklikler: Kahramanmaraş İli Örneği*” Proje No: 2017/4-14 YLS.